

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' שפות
הפיקוח על הוראת הערבית ועולם הערבים והאסלאם

תוכנית הלימודים בערבית לכיתות ז-י"ב

לבית הספר העל יסודי הממלכתי והממלכתי-דתי | ירושלים

תוכן העניינים

8	התאמת תכנית הלימודים בערבית למדיניות הלמידה המשמעותית...
9	פתח דבר
10	אוכלוסיית היעד לתכנית הלימודים
11	הנחות יסוד ורציונל התכנית
13	הנחות היסוד שבבסיס פיתוח התכנית
14	עקרונות פדגוגיים-דידקטיים ועקרונות מתחום הוראת השפה
16	דרכי הוראה ולמידה מומלצות
17	התאמה בין דרכי הוראה-למידה-הערכה (ה.ל.ה.)
21	מטרות התכנית
22	מבנה מפרט התכנים
24	תכנית הלימודים לחטיבת הביניים
24	מטרות ומפרט התכנים
24	כיתה ז
28	כיתה ח
31	כיתה ט

38 **תכנית הלימודים לחטיבה העליונה - מבוא**

39 **מטרות ומפרט התכנים**

39 כיתה י

43 כיתות יא-יב

52 **נספח התכנית**

53 יצירות בספרות ופרוזה ערבית מודרנית

56 ספרות ערבית קלאסית

59 הקוראן

61 מאגרי המילים

74 אתרי אינטרנט מומלצים

ירושלים, התשע"ד, 2014 עודכן באוגוסט 2018 (אלול התשע"ח)

חברי ועדת המקצוע בערבית ובעולם הערבים והאסלאם משנת 2018

- פרופ' אליעזר שלוסברג - יו"ר - אוניברסיטת בר אילן
- גב' סיגלית שושן - מפמ"ר ערבית ועולם הערבים והאסלאם, משרד החינוך
- פרופ' אייל זיסר - אוניברסיטת תל אביב
- ד"ר נעמה בן-עמי - אוניברסיטת בר-אילן
- ד"ר ח'אלד שיח אחמד - אוניברסיטת תל אביב
- ד"ר יוסי גבעוני - מכללת אורנים
- ד"ר חן נפתלי עמר - מדריכה ארצית של "עולם הערבים והאסלאם"
- מר נימר נמארנה - מדריך במרכז לחינוך ההתיישבותי
- גב' רות בן אבי - מורה בתיכון מור מכבים-רעות
- גב' רוני ברדה - מורה בתיכון אוסטרובסקי, רעננה
- גב' דלית זלצר - מדריכה ארצית לחט"ע, מורה בעירוני ג', מודיעין
- גב' קרן אנפנג - מורה לערבית בקרית חינוך דרור
- גב' ופא מועדי - מפמ"ר ערבית למגזר הדרוזי והצ'רקסי
- מר בני אליאש - מורה בתיכון האקדמיה ותיכון תל"י בית חינוך
- גב' עידית בר - ממונה על תכנון קוריקולרי, אגף שפות, משרד החינוך

חברי ועדת המקצוע בערבית ובעולם הערבים והאסלאם (בין השנים 2015-2017)

- פרופ' אליעזר שלוסברג - יו"ר - אוניברסיטת בר אילן
- גב' סיגלית שושן - מפמ"ר ערבית ועולם הערבים והאסלאם, משרד החינוך
- פרופ' אייל זיסר - אוניברסיטת תל אביב
- ד"ר אלון פרגמן - אוניברסיטת בן גוריון
- ד"ר בסיליוס בווארדי - אוניברסיטת בר-אילן ומכללת אורנים
- ד"ר נעמה בן-עמי - אוניברסיטת בר-אילן
- ד"ר מירב נדלר עקירב - מדריכה מרכזת לערבית, מחוז תל אביב
- מר שי דרורי - מורה בתיכון "אחד העם", פתח תקוה
- מר נימר נמארנה - מדריך מרכז לחינוך ההתיישבותי

- מר בני אליאש - מורה בתיכון האקדמיה ותיכון תל"י בית חינוך, ירושלים ומדריך במרכז מנח"י
- גב' רוני ברדה - מורה בתיכון אוסטרובסקי, רעננה
- גב' אביטל הורן - מורה בתיכון ע"ש אילן רמון, הוד השרון
- גב' רות בן אבי - מורה בתיכון מור מכבים-רעות
- גב' עידית בר - ממונה על תכנון קוריקולרי, אגף שפות, משרד החינוך

חברי ועדת המקצוע בערבית ובעולם הערבים והאסלאם (בין השנים 2013-2015)

- פרופ' אליעזר שלוסברג - יו"ר - אוניברסיטת בר אילן
- גב' סיגלית שושן - מפמ"ר ערבית ועולם הערבים והאסלאם, משרד החינוך
- פרופ' אייל זיסר - אוניברסיטת תל אביב
- ד"ר אלון פרגמן - אוניברסיטת בן גוריון
- ד"ר בסיליוס בווארדי - אוניברסיטת בר-אילן ומכללת אורנים
- ד"ר נעמה בן-עמי - אוניברסיטת בר-אילן
- גב' עידית בר - ממונה על תכנון קוריקולרי, אגף שפות, משרד החינוך
- מר שי דזורי - מדריך ארצי של "עולם הערבים והאסלאם", מורה בתיכון "אחד העם", פתח תקוה.
- גב' רות בן אבי - מורה בתיכון מור מכבים-רעות ומדריכה ארצית לתקשוב
- גב' אביטל הורן - מדריכה ארצית, חמ"ד
- מר בני אליאש - מורה בתיכון האקדמיה ותיכון תל"י בית חינוך, ירושלים ומדריך במרכז מנח"י
- גב' תקוה וילמובסקי - מדריכת "יא סלאם"
- מר אילן רובין - מדריך במרכז לערבית, מחוז מרכז; אוניברסיטת תל-אביב
- מר עפר אפרתי - האוניברסיטה העברית
- מר דורון סקאל - מנהל אגף החינוך, עיריית חיפה
- עריכה והבאה לדפוס של התכנית המותאמת: סיגלית שושן ועידית בר

חברי ועדת המקצוע בערבית ובעולם הערבים והאסלאם (בין השנים 2011-2013)

פרופ' מאיר בר-אשר - יו"ר - האוניברסיטה העברית

גב' סיגלית שושן - מפמ"ר ערבית ועולם הערבים והאסלאם, משרד החינוך

גב' עידית בר - ממונה על תכנון קוריקולרי, אגף שפות, משרד החינוך

ד"ר ליבנת הולצמן - אוניברסיטת בר אילן

ד"ר עלי חוסיין - אוניברסיטת חיפה

גב' אירית דוש-וינברג - מדריכה-מרכזת לערבית, מחוז ת"א

מר אילן רובין - מדריך במרכז לערבית, מחוז מרכז

מר מחמד האמד - האוניברסיטה העברית

ד"ר אורי שחמון - האוניברסיטה העברית

מר דורון סקאל - מנהל אגף החינוך בעיריית חיפה

ד"ר דלית אטרקצ'י - מדריכה ארצי של "עולם הערבים והאסלאם"

גב' תקוה וילמובסקי - מדריכת "יא סלאם"

מר עפר אפרתי - האוניברסיטה העברית

מר בני אליאש - מדריך במרכז לערבית, מחוז מנח"י

חברי ועדת התכנית (עד שנת 2009)

יו"ר הוועדה - פרופ' מנחם מילסון, החוג לשפה וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית, ירושלים

מרכזת הוועדה - גב' עידית בר, האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים, משרד החינוך, ירושלים

מפמ"ר - ד"ר שלמה אלון, סגן יו"ר המזכירות הפדגוגית ומפמ"ר ערבית ואסלאם, משרד החינוך, ירושלים

גב' נעמי אביבי-וייסבלט - מפקחת על הוראת ערבית ואסלאם במחוז המרכז

ד"ר אהרן גבע-קליינברגר - החוג לשפה וספרות ערבית, אוניברסיטת חיפה

גב' מיכל גפטר - מדריכה ארצית ומורה בתיכון אחד העם, פתח תקווה

גב' עמליה השכל - מורה בתיכון הרצוג, כפר סבא

פרופ' יצחק חסון - החוג לשפה וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית, ירושלים

גב' לימור כהן-משיח - מורה בחטיבת ביניים ע"ש בר-לב, ראשון לציון

פרופ' אריה לוי (יו"ר ועדת המקצוע) - החוג לשפה וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית, ירושלים

גב' תמר ניצן - מורה בבית הספר התיכון ע"ש דקל וילנאי, מעלה אדומים

גב' אולה פרי - מורה בתיכון אוסטרובסקי, רעננה

ד"ר יהושע רוזנברג - האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים, משרד החינוך, ירושלים

ד"ר ורדית ריספלר-חיים - החוג לשפה וספרות ערבית, אוניברסיטת חיפה

מר יוסי שדה - מורה בתיכון מור-מטרווסט, רעננה

ד"ר שלומית שרייבום-שבטיאל - המחלקה לערבית, אוניברסיטת בר-אילן

ייעוץ והעירו הערות מועילות לתכנית:

מן האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים: ד"ר צופיה יועד, סימה חרוב, ליסה אמדור וראודה כרייני.

כמו כן סייעו ותרמו לתכנית: תמי גלבוע, מירי דאי, אירית דוש-ויינברג, יהודית דרור, עידית הראל, ענת וול, תקוה וילמובסקי, חגית ורניק, אליעזר ימיני, ענת כהן, יפעת ליצקי, אידית סידון, עדי עוז והדס קוממי.

עריכה והבאה לדפוס: עידית בר

עריכת הלשון: ליאורה הרציג

סדר ולוחות: ארט פלוס, ירושלים

התאמת תכנית הלימודים בערבית למדיניות הלמידה המשמעותית

מסמך מעודכן זה של תכנית הלימודים מהווה את תכנית ההלימה המתאימה בין תוכני הלימוד לבין מסגרת שעות ההוראה של תחום הדעת, בהתאם למדיניות הלמידה המשמעותית. בעוד שבשנת לימודים רגילה ישנם כ- 30 שבועות לימוד, מסמך ההלימה מניח כי בפועל, בשנת לימודים מתקיימת למידה במשך 27 שבועות, וזאת לאחר התחשבות בימי טיולים, אירועים ופעילויות חינוכיות. בנוסף, תכנית ההלימה מייחסת חשיבות לפינוי זמן ומרחב במהלך ההוראה לתהליכי למידה משמעותיים המבוססים על פעילות הבנייתית, למידת עמיתים ושיח דיאלוגי בין מורים ותלמידים. כמו כן, נערכה בתכנית זו הבחנה בין בסיס הידע והמיומנויות (בהיקף של 70% מהחומר) שיוערך בהערכה חיצונית (מסומן בצבע ורוד) לבין התכנים והמיומנויות להרחבה ולהעמקה (30% מהחומר) שיוערכו בהערכה פנימית בית-ספרית (מסומנים בצבע ירוק). הסימון **בצהוב** הוא להדגשת השינויים והעדכונים שנעשו על גבי תכנית הלימודים "לשון ערבית" שיצאה לאור בשנת 2009 (התשס"ט), וביחס לתכנית ההלימה בערבית שהתפרסמה בשנת תשע"ג.

עדכון המסמך ועריכתו (אפריל 2014): סיגלית שושן ועידית בר, משרד החינוך
ייעוץ והערות: צוות מדריכי ערבית, חברים מוועדת המקצוע בערבית
י"ר ועדת המקצוע (תשע"ד, 2014): פרופ' אליעזר שלוסברג, אוניברסיטת בר אילן

השפה הערבית, השפה הרשמית השנייה במדינת ישראל, היא שפתם של כשלוש מאות מיליון בני אדם. הערבית הספרותית היא לשון התרבות של כל דוברי הערבית - מוסלמים, נוצרים ודרוזים כאחד, ולשון כתבי הקודש והתפילה של כל המוסלמים ברחבי העולם (כמיליארד ושלוש מאות מיליון נפש). לידיעת השפה הערבית נודעת אפוא חשיבות רבה במדינת ישראל.

מתוך הכרה בחשיבות זו נקבעה בשנת 1995 חובת לימוד ערבית כשפה זרה שנייה בכיתות ז-י.¹

תכנית הלימודים הראשונה להוראת "לשון ערבית לבית הספר העברי" פורסמה בשנת 1994, ועתה התעורר הצורך בעדכון התכנית. האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים ערך סקר מקיף (באמצעות מכון סאלד) בקרב מנהלי בתי ספר, מורים ותלמידים. הסקר התמקד במצב לימודי הערבית בכיתות חטיבת הביניים, בחן את מידת יישום תכנית הלימודים הקיימת, וסקר את ציפיות המורים והמנהלים מתכנית לימודים חדשה. ממצאי הסקר תמכו בהחלטה בדבר הצורך בעדכון תכנית הלימודים ובשילוב תכנים שיהלמו את תחומי העניין של התלמידים. עוד עלה הצורך לשים דגש על פיתוח מיומנויות ההבעה בעל פה, וכן לתת מענה לקשיים העולים מהוראת ערבית בכיתות הטרונגניות.

חברי ועדת התכנית אימצו את הגישה שלפיה רצוי לפתח את מיומנויות השפה ולהרחיב את אוצר המילים בד בבד עם לימוד הדקדוק. לדעת חברי הוועדה, תכנית לימודים שיסודה בגישה זו תגביר את המוטיבציה של התלמידים ללמוד את השפה הערבית, ואף תרחיב את מעגל התלמידים שיבחרו בלימוד מוגבר של השפה הערבית בחטיבה העליונה.

על בסיס הנחות יסוד מוסכמות, הגדירו חברי הוועדה מטרות אופרטיביות, ובצדן פירוט התכנים המבטאים את רצף הלמידה במהלך שנות הלימוד. פירוט זה משקף למורים בצורה בהירה את הנדרש בתהליך ההוראה-למידה-הערכה, ואת ההישגים המצופים מן התלמידים. מכאן שהתכנית מבוססת על עיקרון הרצף בלימוד הערבית בכיתות ז-ט ובהמשכו בכיתות י-יב.

תכנית זו שמה, בין השאר, דגש על הרחבת אוצר המילים, על היכרות עם טקסטים מתחומים שונים והבנתם, על הבנת הנשמע ועל הבעה בעל פה ובכתב. התכנית אף מזמנת היכרות ראשונית בעל פה עם פתגמים, ברכות, וכן מילות פנייה ונימוס בערבית, החל בכיתה ז, כלומר החל בשלבים הראשונים של לימוד השפה. תכנית הלימודים מתייחסת גם לקשיים שהתגלו במהלך השנים בהוראת הדקדוק ובלמידתו. כקודמתה, התכנית החדשה מציגה מטרות ללימוד המערכת הדקדוקית, מתוך הכרה שמערכת זו מהווה את השלד של הלשון כולה. אולם בשונה מן התכנית הקודמת, מושם בה דגש על הגישה הפונקציונלית בהוראת הדקדוק. תפיסה זו באה לידי ביטוי בהנחיית המורים להוראת החומר הדקדוקי כך שיהיה קשור לטקסטים הנלמדים, ולא יוצג באופן תאורטי וכנושא נפרד ומנותק. כל זאת, מתוך ההכרה שלכשירות הלשונית אותה חשיבות כמו לידיעת התאורטי.

1 "ידע לשוני דרוש למטרות של ניהול הצרכים הרשמיים של המדינה, ללכידות חברתית ולשיתוף פעולה כלכלי, מסחרי, טכני ועסקי, וכן כדי לפתוח פתח לתרבויות חדשות. לפיכך מן הראוי שבוגרי מערכת החינוך בישראל יהיו בעלי כשירות לשונית במספר רב של שפות" (מתוך חוזר מנכ"ל נ"ה/10, 1 ביוני 1995). ר' גם חוזר מנכ"ל מיוחד (1996) מדיניות החינוך הלשוני בישראל. משרד החינוך, התרבות והספורט, ירושלים.

אוכלוסיית היעד לתכנית הלימודים

מסמך זה נועד לסייע למורים, למנהלים ולמפקחים בתכנון ההוראה. הוא מציג את העקרונות, הנחות היסוד והמטרות של התכנית, כמו גם את התכנים שיש ללמד ואת ההישגים המצופים מן הלומדים. התכנית גם אמורה לסייע למכשירי מורים, למרכזי מקצוע, למדריכים, לכותבי חומרי למידה ועזרי הוראה, למעריכים ולכותבי שאלוני בחינות, בתהליך עבודתם ובתהליך קבלת ההחלטות בתחום לימודי הערבית בבתי הספר העבריים במדינת ישראל.

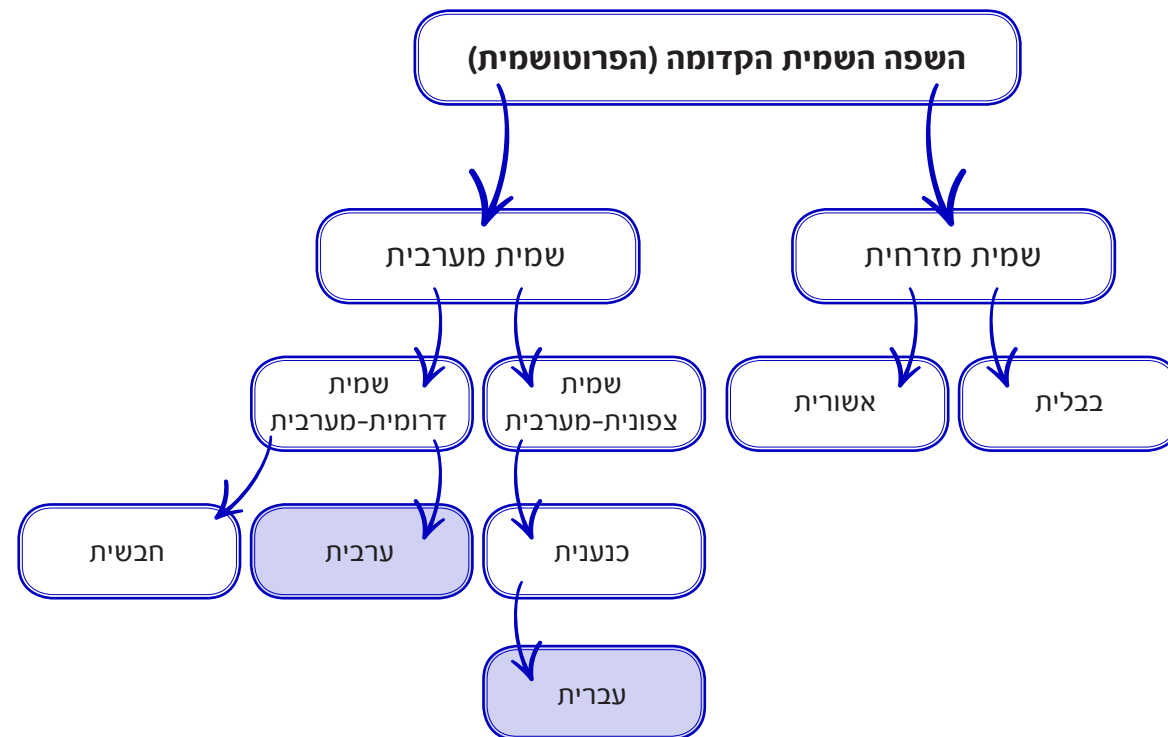

הנחות יסוד ורציונל התכנית

השפה הערבית

הזיקה בין העברית והערבית

העברית והערבית שייכות למשפחת הלשונות השמיות, וקיים ביניהן דמיון רב בתחומי תורת ההגה והצורות, התחביר ואוצר המילים. ניתן להשתמש בעובדה זו כדי ליצור תחושת קרבה בין התלמיד המתחיל ובין השפה הערבית. לעתים אפשר להיעזר בקרבה לשונית זו כדי להקל על קליטת החומר הנלמד. התרשים שלהלן מסביר את יחסי הקרבה בין העברית והערבית:

הערבית הספרותית והערבית המדוברת

בערבית קיימים שני סוגי לשון: הערבית הספרותית (اللُّغَةُ الْفُصْحَى) והערבית המדוברת (اللُّغَةُ الْعَامِيَّة). אחת התופעות המרכזיות בתרבות הערבית היא תופעת הדיגלוסיה, כלומר מצב שבו החברה נזקקת בו-זמנית לשתי צורות לשון. הערבית הספרותית היא שפת הכתיבה והתרבות, ואילו הערבית המדוברת היא לשון הדיבור של כל דוברי הערבית ללא הבדל, בלי קשר לרמת השכלתם או מעמדם החברתי.

יש להדגיש שהלשון היחידה הנלמדת בבתי הספר בכל העולם הערבי היא הלשון הערבית הספרותית. המונח 'ערבית ספרותית' מציין את לשון הכתיבה, החינוך והתרבות בכל התחומים. אפילו ספרי הילדים לבני הגיל הרך נכתבים בערבית ספרותית.

אחד ההבדלים המהותיים בין הערבית הספרותית לערבית המדוברת הוא שהערבית הספרותית היא אחידה - פחות או יותר - בכל הארצות הערביות, ואילו הערבית המדוברת איננה אחידה: יש אלפי להגים (דיאלקטים) של ערבית מדוברת. קיימות קבוצות רבות של דיאלקטים ערביים, הכוללות מספר רב מאוד של דיאלקטים השונים זה מזה.² ניתן למיין את הדיאלקטים לפי שלושה קריטריונים: הקריטריון הגאוגרפי, החברתי והעדתי-דתי. מבחינה גאוגרפית, מתחלקים הדיאלקטים לשתי קבוצות גדולות - המזרחית והמערבית; כל אחת מן הקבוצות האלה מתחלקת לפי ארצות, ובכל ארץ קיימות קבוצות דיאלקטים שונות הנבדלות זו מזו לפי אמות מידה גאוגרפיות, חברתיות ולעיתים עדתיות-דתיות. למעשה, אין דיאלקט אחיד בשום ארץ דוברת ערבית; משום כך מושגים כגון ערבית מצרית, ערבית סורית או ערבית עיראקית וכו' אינם מדויקים. כדי להדגים את המציאות הלשונית המגוונת והמסובכת אפשר להציג בקצרה את קבוצות הלהגים הרווחים בארץ ישראל:

- א. הלהגים העירוניים של מישור החוף וקרבתו, כגון עכו, חיפה, יפו וירושלים. מאפיין בולט של קבוצה זו הוא שה-ق נהגית כהמזה.
- ב. הלהגים הכפריים של מרכז ארץ ישראל הכוללים את להגי אזור המשולש והכפרים הסובבים את ירושלים. שני מאפיינים בולטים של קבוצה זו הם: הגיית ה-ق כ-ك, והגיית ה-ك כ-ص'.
- ג. הלהגים הבדואיים של הנגב המתאפיינים בהגיית ה-ق כ-ג.
- ד. בגליל קיימות קבוצות להגים שונות שתקצר היריעה מלפרטן כאן, ואולם מן הראוי להזכיר את הדיאלקטים המיוחדים לעדה הדרוזית, המתאפיינים בהגיית ה-ق כ-ق. כמו כן, יש לציין שלהגי הבדואים בגליל שונים מאלו של הנגב.

הכתב הערבי

הלשון הערבית, בדומה לעברית, נכתבת מימין לשמאל, ובה 28 אותיות. ההבחנה בין האותיות נעשית, בין השאר, באמצעות נקודות דיאקריטיות (נקודות מבחינות) מעל או מתחת לאותיות. אחד המאפיינים הבולטים של הכתב הערבי הוא שמרבית האותיות מתחברות זו לזו ונכתבות במשיכת קולמוס אחת. לרוב האותיות יש צורות שונות בהתאם למיקומן במילה.

מקורו של הכתב הערבי הוא בכתב הנבטי. במאה השביעית, עם עליית האסלאם, הפך הכתב הערבי לשימושי, והועמק העיסוק בו גם כאמצעי אמנותי. במהלך השנים פותחו סוגי כתב שונים:

עד המאה ה-11 נפוץ הכתב הכפוי המתייחד בזוויות ישרות. כיום משמש כתב זה בעיקר לקישוט בספרי קוראן ובקירות המסגדים, אך חדלו להשתמש בו לכתיבת ספרים. סוג הכתב השכיח ביותר בדפוס כיום הוא הכתב הנְסֶחֶ'י, ועל כן משתמשים בו בספרי הלימוד בערבית.

2 תיאור הערבית המדוברת שלהלן מתבסס על: א' לוי, **דקדוק הלהג הערבי של ירושלים**, ירושלים, מאגנס, תשנ"ה, עמ' 261-246.

הנחות היסוד שבבסיס פיתוח התכנית

- ידיעת השפה הערבית היא בעלת ערך רב לכל אזרח במדינת ישראל.
- השפה הערבית היא שפה של תרבות עשירה; היא פותחת שערי מדע, מוסיפה השכלה ודעת ללומדיה ומרחיבה את אופקיהם.
- לימוד שפה זרה מעורר מודעות לטבעה של השפה, מאפשר לעמוד על ההבדלים בין שפות ומעמיק את הבנת שפת האם של הלומדים.
- יסודות השפה מושתתים על ארבע אופנויות השפה - האזנה, קריאה, דיבור וכתיבה.
- רכישת הידע הלשוני מתבצעת טוב יותר בתוך הקשר טקסטואלי ומתוך צרכים תקשורתיים.
- למידת שפה זרה חדשה מתאפשרת ביתר קלות לאחר שהתלמידים פיתחו מיומנויות לשוניות / אורייניות בשפת האם.
- מעורבותם של הלומדים בתהליך הלמידה וחוייית ההצלחה מגבירות את המוטיבציה להתקדם ברכישת השפה.

עקרונות פדגוגיים-דידקטיים ועקרונות מתחום הוראת השפה

א. הערבית הספרותית היא השפה הנלמדת בבתי הספר העבריים

בשנים הראשונות של רכישת השפה הערבית יש להתמקד בשפה הערבית הספרותית (התקנית) ולא בערבית המדוברת. הטעם העיקרי לבחירה זו הוא שהערבית הספרותית היא שפת התקשורת והתרבות של כל דוברי הערבית באשר הם, ואולם טעם נוסף הוא שגם לשם לימוד הערבית המדוברת יש ללמוד תחילה את יסודות הערבית הספרותית. עיקרון זה נסמך על מחקרים שהוכיחו כי תלמידים שלמדו בשנות לימודיהם הראשונות ערבית מדוברת באותיות עבריות התקשו מאוחר יותר לרכוש את השפה הערבית הספרותית; ולעומתם, אלה שלמדו קודם ערבית ספרותית רכשו בסיס טוב ללימוד השפה המדוברת. ככיתות יא-יב יכולים תלמידים המעוניינים בכך ללמוד לדבר ערבית מדוברת, ולבסס את ידיעותיהם בשפה זו במסגרת מסלול מיוחד ללימוד השפה המדוברת (ראו בהמשך: מטרות ומפרט התכנים לחטיבה העליונה).

ב. לימוד פונקציונלי של המבנים הלשוניים

בתכנית לימודים זו מושם דגש על לימוד המבנים הלשוניים בתוך מסגרות טקסטואליות במטרה להדגיש את האותנטיות של השפה ואת השימושיות שלה, ולא את הלימוד התאורטי של המבנים הלשוניים בלבד. הידע הלשוני נבנה נדבך על נדבך ובהדרגה, על פי שכיחות התופעות הדקדוקיות ונחיצות השליטה בהן להבנת הטקסטים הנלמדים. ידע זה נלמד בצורה שיטתית ומתאימה לגיל הלומדים וקשור בקשר הדוק למבנים הלשוניים שהם רוכשים בלימודי שפת האם ודקדוקה (עברית).

ג. יצירת אוצר מילים משותף

תכנית הלימודים כוללת מאגרי מילים שמטרתם ליצור **גרעין משותף של אוצר מילים אצל התלמידים**, ללא קשר לספר לימוד מסוים (ראו בנספח: מאגרי המילים). המילים נבחרו בחלקן מתוך ספרי הלימוד השונים, ומאגרי המילים נערכו באופן שיטתי ומובנה. הקריטריונים שהנחו את מפתחי התכנית בבחירת המילים הם אלה:

1. מילים שכיחות היכולות לשמש בהקשרים שונים;
2. מילים שמשקפות עולמות תוכן הקרובים לתלמידים;
3. מילות תפקוד המתאימות לרמות הכיתות השונות;
4. התאמת רמת הקושי והמורכבות של המילים לדרגת הכיתה;
5. מילים המתאימות לנושאים הנלמדים באותה הכיתה (לדוגמה: במאגר המילים של כיתה ז מופיעים שמות של מדינות ערב שעליהן נדרשים התלמידים לספר במסגרת הכרת העולם הערבי - דת ותרבות);
6. יצירת מאגר מילים נרחב ומקיף לכל כיתה, תוך מתן אפשרות בחירה מתוכו: מילים לידיעה אקטיבית (הבעה בעל פה והבעה בכתב) ומילים לידיעה פסיבית (האזנה וקריאה).

נוסף על מאגר המילים המובא בתכנית, רצוי לחשוף את התלמידים במהלך הלימודים לאוצר מילים הקשור לנושאים אקטואליים העולים מתוך תהליכי ההוראה והלמידה בכיתה.

על פי עקרונותיה של התכנית, חשוב להדגיש שאוצר המילים יילמד ויוערך בהקשר טקסטואלי ולא כרשימת מילים העומדת בפני עצמה, מכיוון שבהוראת שפה המילים נמצאות בהקשר ומשולבות, עד כמה שניתן, בטקסטים אותנטיים.

ד. רלוונטיות תוכני הלמידה

בחירת הטקסטים שילמדו והתאמת תכניהם לתחומי העניין של התלמידים ולאירועים אקטואליים עשויים לתרום להגברת העניין של הלומדים. מהלך זה עשוי אף לעודד ולהגביר את המוטיבציה של התלמידים ללימוד השפה הערבית.

ה. עיקרון הספירליות

התכנית בנויה כך שכל שלב בלימוד השפה מהווה נדבך נוסף, הבנוי על השלב הקודם ומתבסס עליו. לדוגמה, בתחום רכישת אוצר המילים, התכנית מציעה מאגר של אוצר מילים המתרחב משנה לשנה על בסיס אוצר המילים שנלמד בשנה הקודמת. גם המבנים הלשוניים מושתתים על הידע הלשוני שנלמד בשנים הקודמות, במטרה להפכו לרחב ולמורכב יותר עם ההתקדמות בידיעת השפה במהלך הלמידה.

ו. הסביבה הלימודית

סביבת לימודים עשירה שייצור המורה עשויה לטפח את העניין והסקרנות של התלמידים ביחס ללימוד הערבית, להעמיק את הידע שלהם בשפה ולהרחיב את ידיעותיהם בתרבות הערבית. סביבה כזו אמורה לכלול סרטים והצגות בערבית, קטעי קריאה מעולמות שיח שונים (ספרות, עיתונות ועוד), אמצעי המחשה (כגון: איורים, תצלומים, מפות), אמצעים אור-קוליים (כגון וידיאו, DVD, טלוויזיה, תקליטורים), סביבת לימודים מתוקשבת (אתרי אינטרנט, מאגרי מידע ממוחשבים, מילונים מקוונים וכיוצא בזה). רצוי שסביבת הלמידה תהיה לעתים גם מחוץ לכותלי הכיתה, ותכלול סיורים בכפרים ערביים, בערים ערביות או במוזאונים (כגון מוזאון האסלאם). למידה בסביבה עשירה ומגוונת, כמו גם בסביבה אותנטית, תסייע בידי הלומדים להבין את הקשר בין השפה לבין התרבות, ואף תרחיב את ידיעותיהם במורשת הערבית-אסלאמית.

ז. קשרים וזיקות לתחומי דעת אחרים

המקצוע "לשון ערבית" קשור למספר מקצועות הנלמדים בבית הספר:

- א. **עברית:** בשל הקרבה הלשונית בין העברית והערבית בתחום אוצר המילים, הדקדוק והתחביר, מסייע לימוד השפה הערבית להבנה טובה יותר של שפת האם - עברית.
- ב. **עולם הערבים והאסלאם:** תכנית זו מתייחסת למספר תכנים הקשורים גם בתכנית "עולם הערבים והאסלאם" (שהיא תכנית בחירה לחטיבה העליונה), בין אם בתחום דת האסלאם ומצוות היסוד ובין אם בתחום ההיסטוריה המוסלמית ומדינות המזרח התיכון.
- ג. **היסטוריה:** במסגרת לימודי ההיסטוריה בחטיבת הביניים נלמד הנושא 'עליית האסלאם ומצוות היסוד בו'. בגלל הקשר ההדוק בין השפה למורשת ולתרבות, הנושא מוזכר גם בתכנית זו.

דרכי הוראה ולמידה מומלצות

- הקניית השפה תיעשה בהדרגה, מן הפשוט אל המורכב יותר. אנו ממליצים לפתח בתחילת תהליך ההוראה והלמידה את מיומנויות ההאזנה וההבעה בעל פה של התלמידים, על ידי חשיפתם לקטעי שמיעה (בהקראת המורה או באמצעות קטעים מוקלטים) ובהם אותיות ומילים שטרם נלמדו, ועל ידי אימונם בדיבור בערבית (המורה ישוחח בערבית בכיתה בעת מתן הוראות בסיסיות כמו פתיחת ספרי הלימוד, בדיקת נוכחות). זאת כדי להרגילם לשמיעת הלשון ולהבחנה בהגאים שלה. בהדרגה יש לשלב את שאר מיומנויות השפה - הבנת הנקרא וההבעה בכתב.
- בתהליך הוראת הערבית רצוי להשוות בין עברית לערבית ולעמוד על הדמיון בין שתי השפות - באותיות, במילים ובצורות הדקדוקיות. ייטיב המורה לעשות אם יציג כבר בשיעורים הראשונים את הדמיון הרב בין המילים הבסיסיות ביותר: אברי הגוף (יד, ראש, אצבע, עין, רגל, שוק); המשפחה (אב, אם, ילד, בן, בת); הזמן והמאורות (זמן, יום, לילה, שמש, כוכב), ימות השבוע, שמות החודשים ועוד.
- מומלץ לשלב במידת האפשר את לימוד הנושאים הדקדוקיים במסגרות טקסטואליות ופונקציונליות. יש לבחור קטעי קריאה כבסיס להסבר של סוגיות דקדוקיות המופיעות בקטע. רצוי לעסוק בשלבים הראשונים של ההוראה בכללי דקדוק קלים, ובהדרגה לעבור למורכבים יותר. עם זאת, יש לזכור כי אין לוותר על תרגילי שינון בנושאים המחייבים זאת, כגון נטיית הפועל והשם.
- בתהליך הוראת הערבית יש להשתמש במגוון טקסטים מעולמות שיח שונים. רצוי להקפיד ככל האפשר על עקרון האוטנטיות של הטקסטים. אוצר המילים יילמד כחלק אינטגרלי מהטקסטים הנלמדים (ולא כרשימות מילים מנותקות מהקשר).
- בהתאם לעקרון הלימוד הספירלי, יש לחזור ולתרגל את אוצר המילים שנלמד בשיעורים הקודמים ואת הנושאים הדקדוקיים, להתבסס עליהם ולהרחיבם משיעור לשיעור.
- בעת קריאת טקסטים בערבית, רצוי להשתמש באסטרטגיות הקריאה הבאות: יש לעיין בטקסט עיון ראשוני ולזהות את התוכן או הנושא של הטקסט, לאחר מכן לחפש בטקסט מילים חוזרות, ציטוטים, תמונות מסייעות, מילים מוכרות וכן מילים דומות לעברית.
- יש להתאים את דרכי ההוראה לצורכי התלמידים ולהכיר בשוני ביניהם.
- בתהליך ההוראה והלמידה ייעשה שימוש במגוון חומרים, באמצעי מחשוב ותקשוב ובאמצעי המחשה למיניהם, כגון: תצלומים, כרטיסיות מילים, מפות של אזור המזרח התיכון, חומרים אור-קוליים במעבדה לשונית (רדיו, קלטות שמע, וידאו, DVD, תכניות טלוויזיה והקלטות למיניהן), וכן אמצעים ממוחשבים, כגון אינטרנט ומאגרי מידע בערבית.

התאמה בין דרכי הוראה-למידה-הערכה (ה.ל.ה)

בתחום של הערכת הישגים מקובלות שתי גישות מרכזיות השונות זו מזו:³

- א. **הגישה האיכותית** - על פיה נתפסת ההערכה כ"הערכה לשם למידה" (ה"ל"). גישה זאת מוכרת גם בשם "הערכה מעצבת".
- ב. **הגישה הכמותית** - על פיה נתפסת ההערכה כ"הערכה של הלמידה" (הש"ל). גישה זאת מוכרת גם בשם "הערכה מסכמת".

כל אחת מהגישות מציבה מטרת הערכה שונות המנתבות את תרבות הלמידה וההוראה בכיתה. מטרת ההערכה על פי הגישה הראשונה היא מתן משוב ללומדים ולמורים במהלך העשייה, כדי לקדם את הלמידה וההוראה; ואילו מטרת ההערכה על פי הגישה השנייה היא מתן סיכום או דין וחשבון על רמת הישגיהם של הלומדים, ואלה מוצגים בציונים לצורך מיון, דירוג וכדומה.

לאור תרומתה הפוטנציאלית של הגישה האיכותית לשיפור ההוראה ולקידום הלומדים - כמשתמע מן הנאמר להלן - מומלץ לאמצה בתהליך יישומה של התכנית בגישה האיכותית, ההערכה היא חלק בלתי נפרד מתהליך הלמידה וההוראה. יסודה של גישה זו הוא בתפיסה הקונסטרוקטיביסטית של הלמידה, המדגישה את יצירת הידע והבנייתו על ידי הלומדים בתהליך בנייה פרשני. תהליך כזה יש בו כדי להגביר את ההיענות של המורה לצורכיהם השונים של הלומדים, ליכולתיהם, לאינטליגנציות השונות שבורכו בהן ולסגנונות הלמידה השונים שלהם.

ההערכה על פי גישה זו (ה"ל") אינה אירוע חד-פעמי המתרחש בנקודת זמן נתונה שנקבעה מראש, אלא היא **מתמשכת לאורך** הלמידה כולה. ההערכה אינה מתייחסת אך ורק להישגים ולתוצרי למידה, והיא אינה נתונה בלעדית בידי המורים או המומחים למידה. הלומדים והמורים גם יחד מעריכים את הלמידה בעת התרחשותה, הם בוחנים באיזו מידה הושגו היעדים, מאתרים נקודות חוזק, נקודות לשיפור, קשיים וכשלים. במהלך הלימוד אוספים הלומדים והמורים ראיות מצטברות על עשייתם, מפיקים לקחים ומיישמים אותם. תהליך ה"הערכה לשם למידה" שבו שותפים המורה והלומדים, כולל שלושה מהלכים מרכזיים:

(א) מציבים יעדים ומטרות שאת מידת השגתם מבקשים להעריך;

(ב) מעצבים מטלות וקובעים קריטריונים ונקודות קבע (benchmarks) שלפיהם יוערך הביצוע (מחווין); (ג) מעריכים את הביצוע תוך הפקת משוב בונה. בתהליך הערכה זה, הלומדים אמורים להבין מהם ההישגים המצופים מהם בתחומי התוכן ובתחום מיומנויות הלמידה והחשיבה הנגזרים מן המטרות, לאן הם אמורים להגיע ובאילו דרכים ישיגו את היעדים שהיו שותפים בהצבתם. הלומדים שותפים פעילים במדידת הישגיהם ובהערכתם במהלך הלמידה, ואגב כך משפרים את ביצועי ההבנה שלהם בחומר הנלמד.

בתהליך ההערכה לשם למידה (ה"ל") יתקיימו התנאים הבאים:

- יישמר הקשר בין תהליכי ההערכה, הלמידה וההוראה.
- ההערכה תתייחס לביצועי ההבנה של הלומדים, הכוללים הן את תחום התוכן והן את תחום כישורי החשיבה והלמידה שההוראה אמורה לפתח אצלם.

3 מ' בירנבוים, צ' יועז, ש' כ"ץ, ה' קימרון. **בהבנייה מתמדת, סביבת למידה מתוקשבת לפיתוח מקצועי של מורים בנושא תרבות הה"ה המטפחת הכוונה עצמית בלמידה**, ירושלים, הוצאת מעלות, 2004, יחידה 7.

- ההערכה תתרחש במסגרת דיאלוג מתמשך בין המורים ללומדים.
- הלומדים יטלו חלק פעיל בתהליכי ההערכה, וכך יוכיחו את המסוגלות שלהם ללמידה משמעותית ואת הבנת הנלמד (הכוונה לתהליכים כגון: הערכה עצמית, הערכת עמיתים, שותפות בהצבת היעדים ובהגדרת סוג הראיות הנדרשות).
- ההערכה תכלול מטלות משמעותיות ומאתגרות, שתתבצענה בסביבות למידה מגוונות.
- לפיכך, מומלץ לא להסתפק בהערכה המפיקה ציון מספרי מסכם בלבד. ככל שיאומצו דרכי הערכה איכותיות יותר תהווה ההערכה יסוד בונה בתהליכי הלמידה וההוראה, ותגבר היענות לצורכי התלמידים השונים: ליכולותיהם, לאינטליגנציות השונות שבהן בורכו, לסגנונות הלמידה השונים שלהם וכדומה.

הכלים העיקריים לאיסוף ראיות על הישגים והערכתם:

- ✓ מטלות ביצוע כמטלת הערכה (+מחוונים)
 - ✓ יומני תיעוד הלמידה (תיעוד ורפלקסיה)
 - ✓ תלקיטים (פורטפוליו + מחוון)
 - ✓ עבודות ומבחנים מסוגים שונים (בתנאי שיפוחו על פי העקרונות הנ"ל).
- באמצעות כלים אלה אוספים הלומדים והמורים ראיות על תהליכי הלמידה ובאמצעותם גם מעריכים את הבנת הנלמד, מסיקים מסקנות ומיישמים אותן כדי לקדם את הישגיהם. הכלים להערכה עשויים להשתנות, אך חשוב להקפיד על מהלכי הערכה ומשוב רציפים לאורך תהליך הלמידה וההוראה, הן כדי שהתלמידים יוכלו להעריך את התקדמותם ואת שליטתם בחומר והן כדי לאפשר למורים משוב לדרך ההוראה.

מטלת ביצוע כמטלת הערכה

מטרתה של מטלת הביצוע כמטלת ההערכה⁵ היא להעריך את יכולתם של התלמידים לפתור בעיה שפתרונה נגזר מתהליך הלמידה המתמשך שבו הבנו את הידע בנושא תוך הפעלת מיומנויות חשיבה גבוהות כמו: תכנון, ארגון ומיזוג מידע, הסקת מסקנות וביקורתיות. מטלת הביצוע היא משימה מאתגרת, פתוחה ומורכבת, המאפשרת מתן פתרונות שונים לבעיה שהוגדרה. בתחילה נדרשים הלומדים לתכנן את מהלך עבודתם ולהפעיל שיקול דעת בבחירת התכנים המתאימים, בהמשך הלומדים חוקרים ומעלים פתרונות שונים לבעיה, בוחנים אותה מנקודות מבט שונות, ומפעילים תהליכי חשיבה

4 דוגמאות למטלות ביצוע, למחוונים, ליומני תיעוד הלמידה, לתלקיטים ולכלים נוספים בהערכה, אפשר למצוא ב: מ' בירנבוים, **חלופות בהערכת הישגים**, תל אביב, רמות, 1997.

מ' בירנבוים (עורכת), **הערכה מושכלת - מתיאוריה למעשה**, תל אביב, רמות, 1999.

איך עושים את זה, מדריך מעשי לחלופות להערכת הישגים האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים, ירושלים, מעלות, תשס"ג.

מדריך להוראת אזרחות, האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים, ירושלים, מעלות, תשס"ד.

5 דוגמאות למטלות ביצוע, למחוונים, ליומני תיעוד הלמידה, לתלקיטים ולכלים נוספים בהערכה, אפשר למצוא ב: מ' בירנבוים, **חלופות בהערכת הישגים**, תל אביב, רמות, 1997.

מ' בירנבוים (עורכת), **הערכה מושכלת - מתיאור ש' טישמן, ר' פרקינס, א' גיי, הכיתה החושבת**, ירושלים, מכון ברנקו וייס ומשרד החינוך, האגף לתכניות לימודים, 1996, עמ' 2.

מורכבים כדי להציג את הידע שהבנו. מטלת ביצוע אינה מתרחשת בלחץ של זמן, והיא מאפשרת עבודת צוות, כשהדיון הקבוצתי ומהלכים רפלקטיביים של הלומדים תורמים להעמקת ההבנה.

תוצרים אפשריים למטלת הביצוע בערבית

1. דו"ח (לדוגמה: התלמידים עורכים ריאיון ובו שאלות מוגדרות בערבית ומגישים דו"ח סיכום של הריאיון שערכו).
2. דגם (התלמידים בונים, למשל, דגם של מבנה קדוש לאסלאם, כמו הכעבה או כיפת הסלע)
3. מצגת (התלמידים בונים מצגת בערבית על נושא שבחרו, למשל: התלמידים מציגים מידע ותמונות של מדינה ערבית במזרח התיכון במסגרת הכרת העולם הערבי בנושאי דת ותרבות).
4. עיתון (לדוגמה: כל תלמיד כותב מספר משפטים על עצמו, או על נושא הקרוב ללבו; החומר הכתוב נערך כגיליון של עיתון המחולק לתלמידים).
5. תערוכה (לדוגמה: המורה והתלמידים מארגנים תערוכה בנושא נבחר, למשל: העדה הדרוזית. על הנושא הנבחר נאספים מאמרים, תמונות וצילומים). ראשיתו של תהליך פיתוח מטלת הביצוע היא בהצבת יעדים להערכת ביצועי הלומדים את המטלה ואת מידת השגת היעדים. לפיכך יש להציב מראש קריטריונים מוסכמים ומוגדרים היטב באמצעות מחוון. רצוי לפתח קריטריונים אלה בשיתוף התלמידים.

מחוון

מחוון הוא כלי לארגון הקריטריונים להערכת ביצוע של מטלה. המחוון מתאר ביצועי לומדים בדירוגים של איכות - נקודות קבע (benchmarks). הצבת הקריטריונים ונקודות הקבע מאפשרת ללומדים לדעת מראש מה מצופה מהם בביצוע המטלה וכיצד תוערך עבודתם. נקודות הקבע מתארות, ביחס לכל אחד מהקריטריונים שהוצבו, דרגות ביצוע שונות: גבוהה, בינונית ונמוכה. נקודות הקבע מתארות את איכות אפיוני הביצוע של הלומדים בשלבים השונים של ביצוע המטלה במונחים של תוכן ובמונחים של ביצועי חשיבה; כלומר, מנוסחות במונחים התנהגותיים וכוללות דוגמאות שבאמצעותן יוכלו המורים והלומדים להעריך את איכות ביצועה של המטלה.

יומן תיעוד הלמידה (תיעוד רפלקסיה)

יומן תיעוד הלמידה הוא אחד מכלי הלמידה וההערכה המעודדים את הלומדים להתבוננות פנימה על תהליכי הלמידה ועל הבנת החומר הנלמד. היומן מכיל אוסף של הערות ומחשבות שהלומדים כותבים על תהליך הלמידה שלהם ועל הישגיהם. הנחיית הלומדים לחשיבה ולכתיבה רפלקטיבית מעודדת אותם להתבונן ממרחק של זמן על המהלכים שעברו ועל תוצאותיהם. החשיבה והכתיבה הרפלקטיבית ביומני תיעוד הלמידה ממקדות את הכותבים בניתוח הנעשה, באיתור מהלכים מוצלחים ובהבנתם, ובאיתור נקודות לחיזוק הלמידה ולתכנון השיפור הנדרש. באמצעות יומני תיעוד הלמידה, המורים מנהלים דיאלוג כתוב עם תלמידיהם, ואילו הלומדים מנהלים דיאלוג פנימי עם עצמם, וחיצוני עם מוריהם ולעתים אף עם עמיתיהם. דיאלוגים אלה מהווים סוג של ראיות משמעותיות שהלומדים מספקים לעצמם ולמוריהם על תהליכי הלמידה שלהם, על אסטרטגיות החשיבה שלהם ועל מידת הבנתם את הנלמד.

היומן יתנהל בעברית, על מנת להדגיש את ההתבוננות פנימה על תהליכי הלמידה שהתלמיד עובר במהלך רכישת השפה הערבית.

חזרה לתוכן

תלקיט (פורטפוליו)

תלקיט הוא אוסף מכוון של חלק מהעבודות של הלומד, שנבחרו על ידו בקפידה במהלך השנה כדי להביאן כראיות למהלכי הלמידה ולביצועי ההבנה שלו את החומר הנלמד. לכן, התלקיט משקף את התקדמותו והישגיו של הלומד במקצוע הנלמד. התלקיט משמש כלי להערכה מתמשכת של תהליך הלמידה ותוצאותיה, ומעיד על תהליך הבניית הידע של הלומד במהלך למידתו. מאחר שהתלקיט נבנה באופן אישי על ידי כל לומד, הוא גם אמצעי לביטוי עצמי וייחודי. חשוב מאוד שהמורים והלומדים יגדירו לעצמם מראש מהי מטרת התלקיט ואיזה שימוש יעשה בו, ויבנו במשותף קריטריונים ברורים להערכתו.

עקרונות לבניית התלקיט

- הלומדים קובעים ומנסחים עם המורים:
 - א. קריטריונים ברורים לבחירת החומר שייכלל בתלקיט (המייצגים ידע-תוכן וכישורי חשיבה של הלומדים בזיקה למטרות התכנית).
 - ב. קריטריונים ברורים להערכת התלקיט.
- הלומדים אחראים לניהול התלקיט לאורך השנה ולבחירת הראיות שיכללו בו.
- כל פריט שייבחר להיכלל בתלקיט ילווה בהסבר: מדוע נבחר, מה הוא אמור לייצג, איך נוצר, מה היו הקשיים במהלך ביצועו, כיצד התגברו על הקשיים, מהו הערך המוסף של פריט זה לעולם הידע של הלומדים וכדומה.
- בתלקיט אפשר לכלול פריטים **מייצגים** מסוגים שונים: כתובים, מוקלטים, חזותיים - כגון: שיעורי בית, הכתבות, מבחנים, תוצרי מטלות שונות, רפלקסיה והערכה עצמית, הערכות עמיתים, מצגת ועיתון.

מבחנים ובחנים

המבחנים והבחנים למיניהם ייערכו בכתב או בעל פה בזמן מוגדר, על יחידת לימוד מוגדרת. בעת המבחן יוכלו הלומדים לעשות שימוש מושכל בחומרי עזר ובמילונים. הבחנים והמבחנים יתקיימו בכיתה או יינתנו כמבחן בית. הם יבדקו את ידיעות הלומדים בתכנים של יחידת לימוד מצומצמת או מורחבת שנלמדו בכיתה. ההערכה של תוצאות הבחנים והמבחנים תהיה באמצעות משוב מפורט, בהתאם ליעדים שהציבו המורים והלומדים במהלך הלמידה, ולא רק באמצעות ציון מספרי מסכם.

לסיכום

מן הראוי להקפיד על הלימה בין דרכי ההוראה בכיתה לבין דרכי הלמידה וההערכה שיונהגו בה. סביבת הלמידה צריכה לאפשר ללומדים התנסויות בסוגים מגוונים של עבודות, כאלה היוצרים את תרבות החשיבה בכיתה. "לדבר על **תרבות חשיבה כיתתית** פירושו להתייחס אל הסביבה הכיתתית שבה חוברים יחד כוחות השפה, הערכים, הציפיות וההרגלים במטרה לחזק ולטפח את מפעל החשיבה הטובה"⁶.

6 ש' טישמן, ר' פרקינס, א' ג'יי, **הכיתה החושבת**, ירושלים, מכון ברנקו וייס ומשרד החינוך, האגף לתכניות לימודים, 1996, עמ' 2.

מטרות התכנית

תכנית זו מושתתת על האמונה שמן הראוי שאזרחי המדינה יכירו את השפה והתרבות הערביות, הן בשל מיקומה של מדינת ישראל בשכנות למדינות ערב והן בשל העובדה שכ-20% מאזרחי המדינה הם ערבים. מכאן שמטרותיה הכלליות של תכנית לימודים זו מתמקדות ב:

- טיפוח עניין וסקרנות כלפי הלשון הערבית ודרכי השימוש בה;
 - טיפוח מיומנויות תקשורתיות בשפה הערבית: מיומנויות הבנה (הבנת הנשמע והבנת הנקרא) ומיומנויות הפקה (הבעה בעל פה והבעה בכתב):
 - פיתוח יכולת קריאה (קולית ודמומה) והבנה של טקסטים מתחומים שונים;
 - פיתוח יכולת האזנה והבנה של טקסטים דבורים מתחומים שונים;
 - עידוד ההבעה בעל פה במסגרות שונות של תקשורת בין-אישית;
 - פיתוח יכולת ההבעה בכתב של משפטים וטקסטים תקינים מבחינה לשונית;
 - הכרת העולם הערבי - דת ותרבות;
 - פיתוח רגישות לאנשים בעלי רקע תרבותי שונה.
- להלן יוצגו המטרות והמטרות האופרטיביות הנגזרות מהן, וכן טבלת מפרטי התכנים לכל דרגות הכיתה, ברצף הלמידה מכיתה ז ועד כיתה יב. מפרטי התכנים כוללים את שם הנושא ופירוט התכנים הכלולים בו ושאותם על הלומדים ללמוד ולדעת.

מבנה מפרט התכנים (כללי)

חטיבת הביניים

כיתה ט 3 ש"ש	כיתה ח 3 ש"ש	כיתה ז 3 ש"ש	דרגת כיתה
		✓	נושאים ללימוד האותיות
		✓	התנועות
		✓	סימני הכתב
		✓	הספרות הערביות
✓	✓	✓	אוצר מילים
✓	✓	✓	נושאים דקדוקיים
✓	✓	✓	שיח בין-אישי
✓	✓	✓	הכרת העולם הערבי - דת ותרבות
✓			שימוש במילון

החטיבה העליונה

כיתות יא-יב 6 ש"ש כל שנה		כיתה י 3 ש"ש	דרגת כיתה
5 יח"ל	3 יח"ל		
✓	✓	✓	נושאים ללימוד
✓	✓	✓	אוצר מילים
✓	✓	✓	נושאים דקדוקיים
✓	✓	✓	שיח בין-אישי
✓	✓	✓	שימוש במילון
✓		✓	הכרת העולם הערבי - דת ותרבות
✓	✓		ספרות ערבית מודרנית
✓			ספרות ערבית קלאסית
✓			קוראן

תכנית הלימודים לחטיבת הביניים

מטרות ומפרט התכנים

כיתה ז' 3 ש"ש

מטרה: טיפוח מיומנויות תקשורתיות בשפה הערבית - מיומנויות הבנה (הבנת הנקרא והבנת הנשמע) ומיומנויות הפקה (הבעה בעל פה והבעה בכתב)

מטרות אופרטיביות

- ✓ קריאה (קולית ודמומה) והבנה של מילים, צירופים, משפטים וטקסטים קצרים מתחומים שונים;
- ✓ האזנה והבנה של משפטים וטקסטים דבורים מתחומים שונים;
- ✓ הבעה בעל פה במסגרות שונות של תקשורת בין-אישית;
- ✓ הבעה בכתב של מילים, צירופים ומשפטים תקינים מבחינה לשונית.

הערה כללית: נושאים המוגדרים "לידיעה פסיבית" הם נושאים הנלמדים לזיהוי, קריאה, הבנה ותרגום.

	נושא	מפרט התכנים
		פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם
כיתה ז'	האותיות	זיהוי, כתיבה, קריאה והגייה נכונה של כל 28 האותיות הערביות בדפוס ובכתב יד (בכל צורות כתיבתן המשתנות על פי מיקומן במילה), ובכלל זה העיצורים הגרוניים (ء, ح, ع, ه), העיצורים הנחציים (ص, ض, ط, ظ), העיצור הענבלי (ق), והעיצורים החכיים (خ, غ).
	התנועות	זיהוי, כתיבה, קריאה והגייה נכונה של התנועות הקצרות (ـَ, ـِ, ـُ) והארוכות (ـًا, ـِي, ـُو) ושל הסימן להיעדר תנועה - "סִכּוּן" (ـِ)

	מפרט התכנים	נושא
כיתה ז	<p>פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם</p> <p>זיהוי, כתיבה, קריאה והגייה נכונה של סימני הכתב הבאים: הַמְזָה (ء) וְצֻלָה (أ) שֻׁדָּה (ـ) תא מְרֻבֶּטֶה (ة) אַלֶּף מְקֻצָּרָה (ى) אַלֶּף קטנה () אַלֶּף מְדָה (آ) תְּנֻיִן פְּתֻחָה (أ) - במילים שנלמדו בלבד</p>	סימני הכתב
	<p>זיהוי של כל הספרות הערביות ٠٩٨٧٦٥٤٣٢١</p>	הספרות הערביות
	<p>קריאה, האזנה, והבעה בעל פה ובכתב של מילים, צירופים ומשפטים בהגייה ובהטעמה הנכונה. *המילים הן מתוך מאגר המילים של כיתה ז, והן תיבחרנה מתוך המאגר על פי שיקול הדעת של המורה ובהתאם לרמת הכיתה.</p>	<p>אוצר מילים* *אוצר המילים מבוסס על מאגר מילים נתון לכיתה ז ועל מילים נוספות מהחומר הנלמד. ראו מאגר מילים לכיתה ז בנספח התכנית.</p>

	מפרט התכנים	נושא
	<p>פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם</p> <p>קריאה, האזנה והבעה בעל פה ובכתב של משפטים ו/או קטעי קריאה שכוללים את הנושאים הדקדוקיים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • הא הידיעה (أل) • מילים ממין נקבה המסתיימות בתא מְרְבּוּטָה • כינויי הקניין • דרכי יידוע שמות העצם (ה' הידיעה, כינוי קניין, נסמך בסמיכות) • כינויי רמז לקרוב (هُدَا, هُدَى) והתאמתם למין שם העצם • נטיית עבר (الْمَاضِي) בניין فعل (1) - גופי היחיד (כולל שלילת העבר) • סדר המילים במשפט הפועלי (הנשוא / הפועל קודם לנושא) - ידיעה פסיבית 	<p>נושאים דקדוקיים</p>
	<p>ניהול שיחה בסיסית במגוון נושאים נתונים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ברכות • מילות נימוס ופנייה • דו-שיח עם חבר: היכרות • בני המשפחה הגרעינית • הבית וחדריו • פתגמים ומטבעות לשון 	<p>שיח בין-אישי</p>

מטרה: הכרת העולם הערבי - דת ותרבות

מטרות אופרטיביות

- ✓ הכרת שמות של מושגים מרכזיים מן המורשת הערבית
- ✓ הצגת מידע (בעברית) על אודות מדינות ערביות במזרח התיכון

	נושא	מפרט התכנים
כיתה ז	<p>שמות של מושגים מרכזיים מן המורשת הערבית</p>	<p>פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם</p> <p>הכרת שמות המושגים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מִחְמָד - נביא האסלאם • אלקֶרְאן - הספר הקדוש למוסלמים • מִכָּה - מעמדה באסלאם • ירושלים - מעמדה באסלאם • חמש מצוות היסוד* - העדות, התפילה, הצדקה, הצום והעלייה לרגל <p>* הרחבה לגבי חמש מצוות היסוד תהיה בכיתה ח.</p>
	<p>מדינות ערביות ו/או מוסלמיות במזרח התיכון</p>	<p>תיאור (בעברית) של מספר מדינות ערביות ו/או מוסלמיות במזרח התיכון הכולל את:</p> <ul style="list-style-type: none"> • שם עיר הבירה • שם המטבע הנהוג בה • שם העומד בראש המדינה ותוארו (נשיא / מלך) • שיטת הממשל

כיתה ח 3 ש"ש

מטרה: טיפוח מיומנויות תקשורתיות בשפה הערבית - מיומנויות הבנה (הבנת הנקרא והבנת הנשמע) ומיומנויות הפקה (הבעה בעל פה והבעה בכתב)

מטרות אופרטיביות

- ✓ קריאה (קולית ודמומה) והבנה של מילים, צירופים, משפטים וטקסטים קצרים מתחומים שונים;
- ✓ האזנה והבנה של משפטים וטקסטים דבורים מתחומים שונים;
- ✓ הבעה בעל פה במסגרות שונות של תקשורת בין-אישית;
- ✓ הבעה בכתב של צירופים, משפטים וטקסטים תקינים מבחינה לשונית.

הערה כללית: נושאים המוגדרים "לידיעה פסיבית" הם נושאים הנלמדים לזיהוי, קריאה, הבנה ותרגום.

נושא	מפרט התכנים
	פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם
<p>אוצר מילים*</p> <p>*אוצר המילים מבוסס על מאגר מילים נתון לכיתה ח (נוסף למאגר של כיתה ז) ועל מילים נוספות מהחומר הנלמד.</p> <p>ראו מאגר מילים לכיתה ח בנספח התכנית.</p>	<p>קריאה, האזנה, והבעה בעל פה ובכתב של מילים, צירופים ומשפטים בהגייה ובהטעמה הנכונה.</p> <p>*המילים הן מתוך מאגרי המילים של כיתות ז ו-ח, והן תיבחרנה מתוך המאגרים על פי שיקול הדעת של המורה ובהתאם לרמת הכיתה.</p>
<p>נושאים דקדוקיים*</p> <p>*הנושאים הדקדוקיים הנדרשים הם נוסף לנושאים שנלמדו בכיתה ז.</p>	<p>קריאה, האזנה והבעה בעל פה ובכתב של משפטים ו/או קטעי קריאה שכוללים את הנושאים הדקדוקיים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • אותיות השמש • כינוי רמז לקרוב (هُؤْلَاءِ) • כינויי רמז לרחוק (ذَلِكَ, تِلْكَ) - לידיעה פסיבית • ריבוי שאיננו מציין בני אדם • נטיית עבר בניין 1 (فَعَلَ) - כל הגופים • נטיית הווה-עתיד (المضارع) - בניין 1 (فَعَلَ) • סדר המילים במשפט הפועלי (הנשוא הפועלי קודם לנושא)

נושא	מפרט התכנים פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם
<p>שיח בין-אישי*</p> <p>*חומר זה בנוי על הנלמד בכיתה ז ומרחיב אותו</p>	<p>ניהול שיחה בסיסית במגוון נושאים נתונים:</p> <ul style="list-style-type: none">• ברכות• מילות נימוס ופנייה• מקום מגורי בני המשפחה המורחבת• תיאור הכיתה• תיאור חדרי• חגים• ימי השבוע• פתגמים ומטבעות לשון

מטרה: הכרת העולם הערבי - דת ותרבות

מטרות אופרטיביות

- ✓ הכרת מושגים מרכזיים מן המורשת הערבית
- ✓ הצגת מידע (בעברית) על אודות מדינות ערביות במזרח התיכון

	מפרט התכנים	נושא
כיתה ח	פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם	
	<p>הרחבה ופירוט של המושגים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "עמודי האסלאם" (أركان الإسلام) - חמש מצוות היסוד • החגים באסלאם - عيد الأضحى, عيد الفطر <p>תיאור (בעברית) של מספר מדינות ערביות ו/או מוסלמיות במזרח התיכון הכולל את:</p> <ul style="list-style-type: none"> • שם הערים המרכזיות • אתרים מיוחדים במדינה • שמות של אישים מפורסמים (מנהיגים, סופרים, משוררים, שחקנים, זמרים) והצגת מידע עליהם. 	<p>מושגים מרכזיים מן המורשת הערבית</p> <p>מדינות ערביות ו/או מוסלמיות במזרח התיכון - הרחבה</p>

מטרה: טיפוח מיומנויות תקשורתיות בשפה הערבית - מיומנויות הבנה (הבנת הנקרא והבנת הנשמע) ומיומנויות הפקה (הבעה בעל פה והבעה בכתב)

מטרות אופרטיביות

- ✓ קריאה (קולית ודמומה) והבנה של מילים, צירופים, משפטים וטקסטים מתחומים שונים;
- ✓ האזנה והבנה של משפטים וטקסטים דבורים מתחומים שונים;
- ✓ הבעה בעל פה במסגרות שונות של תקשורת בין-אישית;
- ✓ הבעה בכתב של צירופים, משפטים וטקסטים תקינים מבחינה לשונית.

הערה כללית: נושאים המוגדרים "לידיעה פסיבית" הם נושאים הנלמדים לזיהוי, קריאה, הבנה ותרגום.

	מפרט התכנים	נושא
	פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם קריאה, האזנה, והבעה בעל פה ובכתב של מילים, צירופים ומשפטים בהגייה ובהטעמה הנכונה. *המילים הן מתוך מאגרי המילים של כיתות ז, ח ו-ט, והן תיבחרנה מתוך המאגרים על פי שיקול הדעת של המורה ובהתאם לרמת הכיתה.	אוצר מילים* *אוצר המילים מבוסס על מאגר מילים נתון לכיתה ט (נוסף למאגרים של כיתות ז-ח) ועל <u>מילים נוספות מהחומר הנלמד</u> . ראו מאגר מילים לכיתה ט בנספח התכנית.

	מפרט התכנים	נושא
כיתה ט	<p>פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם</p> <p>קריאה, האזנה והבעה בעל פה ובכתב של משפטים ו/או קטעי קריאה שכוללים את הנושאים הדקדוקיים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • כינויי רמז לרחוק (זֶלֶק, תֵּלֶק) • תנועות העזר • בניין 1 (فعل) - הפועל בציווי • בניין 1 (فعل) בינוני פועל ופעול • בניין 2 (فعل) - נטיית העבר • בניין 3 (فاعل) - נטיית העבר • ערך היתרון - ידיעה פסיבית • כינויי מושא / פעול - ידיעה פסיבית • יָא א(ל)נְסֶבָה (יֵי היחס) - ידיעה פסיבית • המספר היסודי 3-10 - ידיעה פסיבית • סדר המילים במשפט הפועלי (הנשוא הפועלי בא בנסתר / נסתרת לפני נושא ברבים) - ידיעה פסיבית • כינויי הזיקה - ידיעה פסיבית 	<p>נושאים דקדוקיים*</p> <p>*הנושאים הדקדוקיים הנדרשים הם בנספך לנושאים שנלמדו בכיתות ז-ח.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ הכרת סדר אותיות הא"ב הערבי ושימוש מושכל במילון ערבי-עברי ✓ פענוח מילים לא מוכרות בעזרת המילון ✓ הבנת כותרות עיתונים ו/או ידיעות עיתונאיות אותנטיות או מעובדות 	<p>שימוש במילון ערבי-עברי</p>
	<p>ניהול שיחה בסיסית במגוון נושאים נתונים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ברכות • מילות נימוס ופנייה • בני המשפחה ועיסוקם • צבעים • פריטי לבוש בסיסי • ארוחת הבוקר • המספרים (1-10) • פתגמים ומטבעות לשון 	<p>שיח בין-אישי*</p> <p>*חומר זה בנוי על הנלמד בכיתות ז-ח ומרחיב אותו.</p>

מטרה: הכרת העולם הערבי - דת ותרבות

מטרה אופרטיבית

✓ הכרת בני עדות ודתות החיים במדינת ישראל

	מפרט התכנים	נושא
כיתה ט	<p>פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם</p> <p>תיאור (בעברית) של לפחות אחת מן העדות / הדתות החיות בישראל (מוסלמים, ערבים-נוצרים, דרוזים, בדואים, צ'רקסים) הכולל את:</p> <ul style="list-style-type: none">• שמות מקומות היישוב של בני הדת / העדה• שמות האתרים והמקומות המקודשים לבני הדת / העדה• מידע על החגים ו/או המנהגים המיוחדים לבני הדת / העדה	עדות ודתות בישראל

תכנית הלימודים לחטיבה העליונה

מבוא - מבנה התכנית

מגמת התכנית היא לראות בלימוד הלשון הערבית רצף הנמשך מכיתה ז ועד כיתה יב.

בכיתות ז-ט לומדים התלמידים את יסודות הלשון הערבית ורוכשים מיומנויות תקשורתיות בסיסיות בארבע אופנויות השפה: האזנה, קריאה, דיבור וכתביה. הוראת הערבית בחטיבה העליונה מתבססת על הנלמד בחטיבת הביניים, ובד בבד מרחיבה את ידיעות התלמיד ומעמיקה אותן. לשם כך, מושם דגש רב יותר בחטיבה העליונה על מגוון טקסטים תוך הרחבת לימודי הדקדוק והתחביר. זאת, כדי לאפשר לתלמידים לקרוא ולהבין קטעי קריאה מורכבים יותר מאלה שנלמדו בחטיבת הביניים, ביניהם יצירות ספרותיות מודרניות, וכן טקסטים כתובים בערבית קלאסית. התלמידים בחטיבה העליונה עושים שימוש מושכל במילון ערבי-עברי (גם במילונים מקוונים), מה שמאפשר להם קריאת ידיעות עיתונאיות ממגוון סוגים והרחבת אוצר המילים שברשותם, נוסף למאגר המילים (הכולל בעיקר מילים שכיחות מן העיתונות הערבית). תלמידי החטיבה העליונה מביעים את עצמם בערבית בנושאים שונים וכן מרחיבים את ידיעותיהם בתרבות הערבית ובדת האסלאם. זאת, נוסף לנלמד בחטיבת הביניים ובהתאם לרמת הלימודים שהם בוחרים (לדוגמה, תלמידים שבחרים בלימוד ערבית ברמה של חמש יחידות לימוד לומדים את הרקע ההיסטורי לקטעים הקלאסיים הנלמדים ולסורות מן הקוראן).

בתכני הלימוד לחטיבה העליונה נעשתה הבחנה בין בסיס הידע והמיומנויות (בהיקף של 70% מהחומר), שיוערך בהערכה חיצונית (מסומן בצבע ורוד), לבין התכנים והמיומנויות להרחבה ולהעמקה (30% מהחומר), שיוערכו בהערכה פנימית בית-ספרית (מסומנים בצבע ירוק). הנושאים שיוערכו במסגרת **החלופות בהערכה (30%)** יהיו גם מתוך נושאי השיח הבין-אישי (במסלול הספרותית או המדוברת), נושאי התרבות, האקטואליה, סוגות ספרותיות שונות וכן סוגיות בתחביר ובפועל בצורתן הפסיבית (ניתוח פעלים, זיהוי, קריאה, הבנה ותרגום של משפטים הכוללים תופעות תחביריות). **הסימון בצהוב** הוא להדגשת השינויים והעדכונים שנעשו על גבי תכנית הלימודים "לשון ערבית" שיצאה לאור בשנת 2009 (התשס"ט).

מטרות ומפרט התכנים

כיתה י 3 ש"ש*27 שבועות = 81 שעות

מטרה: טיפוח מיומנויות תקשורתיות בשפה הערבית - מיומנויות הבנה (הבנת הנקרא והבנת הנשמע) ומיומנויות הפקה (הבעה בעל פה והבעה בכתב)

מטרות אופרטיביות

- ✓ קריאה (קולית ודמומה) והבנה של מילים, צירופים, משפטים וטקסטים מתחומים שונים;
- ✓ האזנה והבנה של משפטים וטקסטים דבורים מתחומים שונים;
- ✓ הבעה בעל פה במסגרות שונות של תקשורת בין-אישית;
- ✓ הבעה בכתב של צירופים, משפטים וטקסטים תקינים מבחינה לשונית.

הערות כלליות:

- כל הנושאים הנלמדים בכיתה י הם לידיעה אקטיבית.
- על הנושאים המסומנים "להעשרה" לא חלה חובת היבחנות.

נושא	מפרט התכנים
פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם	
<p>אוצר מילים*</p> <p>*ראו מאגר מילים לכיתה י בנספח התכנית.</p> <p>35 שעות</p>	<p>קריאה, האזנה, והבעה בעל פה ובכתב של צירופים ומשפטים בהגייה ובהטעמה הנכונה תוך שימוש באוצר מילים רחב ככל הניתן.</p> <p>כותרות וקטעי עיתונות ואקטואליה</p>
כיתה י	

נושא	מפרט התכנים פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם
<p>נושאים דקדוקיים*</p> <p>*הנושאים הדקדוקיים הנדרשים כוללים את הנושאים שנלמדו בכיתות ז-ט ומרחיבים אותם.</p> <p>28 שעות</p>	<ul style="list-style-type: none"> • הא הידיעה (أَل) • אותיות השמש • תנועות העזר • כינויי הקניין • כינויי רמז לקרוב (هَذَا, هَذِهِ, هُوَ) • כינויי רמז לרחוק (ذَلِكَ, تِلْكَ) • ריבוי שאיננו מציין בני אדם • כינויי הזיקה (במשפטי صَلَّة בלבד) • כינויי המושא • ערך היתרון • יא א(ל)نِصْبِ (يِي היחס) • המספר היסודי 3-10 • התאמת השמות, התארים והכינויים (זכר / נקבה) • המספר הסודר 1-10 • סדר המילים במשפט הפועלי (הנשוא הפועלי קודם לנושא ובא בנסתר / נסתרת) • ששת השמות (إِسْم, ابْن, ابْنَة, إِمْرَأَة, اِئْتَان, اِئْتَان) • נטיית הפועל בעבר, הווה-עתיד, ציווי, בינוני פועל, בינוני פעול וצורת המצדר של הבניינים הבאים (שלמים בלבד): <ul style="list-style-type: none"> • בניין 1 (فَعَلَ) • בניין 2 (فَعَّلَ) • בניין 3 (فَاعَلَ) • בניין 4 (أَفْعَلَ) • בניין 5 (تَفَعَّلَ) • בניין 6 (تَفَاعَلَ) • בניין 7 (اِنْفَعَلَ) • בניין 8 (اِفْتَعَلَ) - ללא השינויים • בניין 10 (اِسْتَفْعَلَ)

	מפרט התכנים	נושא
	פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם	
	<ul style="list-style-type: none"> • שימוש מושכל במילון ערבי-עברי • פענוח מילים לא מוכרות בעזרת המילון • הבנת כותרות עיתונים וידיעות עיתונאיות (מהעיתונות השוטפת הכתובה, מידיעות חדשותיות באינטרנט או מכתבות עיתון מעובדות) 	<p>שימוש במילון ערבי-עברי</p> <p>5 שעות</p>
	<p>ניהול שיחה בסיסית במגוון נושאים נתונים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • כל הנושאים שנלמדו בכיתות ז-ט • ברכות • מילות נימוס ופנייה • מושגי זמן • לבוש וצבעים - בסיסי בלבד • סדר יום - להעשרה • מאכלים שונים - להעשרה • פתגמים ומטבעות לשון - להעשרה 	<p>שיח בין-אישי*</p> <p>* חומר זה בנוי על הנלמד בכיתות ז-ט ומרחיב אותו.</p> <p>10 שעות</p>

מטרה: הכרת העולם הערבי - דת ותרבות

מטרות אופרטיביות

✓ הכרת מקומות קדושים לאסלאם

✓ הכרת התרבות הערבית

	מפרט התכנים	נושא
	פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם הכרת מעמד ירושלים באסלאם בתקופות שונות: להעשרה <ul style="list-style-type: none"> • ירושלים ככיוון התפילה הראשון • כיבוש ירושלים על ידי הח'ליף עמר • הקמת אלמסג'ד אלאקצא וכיפת הסלע 	ירושלים ומעמדה באסלאם 3 שעות
	הכרה של סופר/ת, משורר/ת, מוזיקאי/ת או במאי ערבי/ה ו/או אחת מיצירותיהם הבולטות - להעשרה	מן התרבות הערבית

כיתות יא- יב 6 ש"ש בכל כיתה*27 שבועות (162 שעות לימוד בכל כיתה)

מטרה: טיפוח מיומנויות תקשורתיות בשפה הערבית - מיומנויות הבנה (הבנת הנקרא והבנת הנשמע) ומיומנויות הפקה (הבעה בעל פה והבעה בכתב)

מטרות אופרטיביות

- ✓ קריאה (קולית ודמומה) והבנה של מילים, צירופים, משפטים וטקסטים מתחומים שונים;
- ✓ האזנה והבנה של משפטים וטקסטים דבורים מתחומים שונים;
- ✓ הבעה בעל פה במסגרות שונות של תקשורת בין-אישית;
- ✓ הבעה בכתב של צירופים, משפטים וטקסטים תקינים מבחינה לשונית.

הערות כלליות:

- נושאים המוגדרים "לידיעה פסיבית" הם נושאים הנלמדים לזיהוי, קריאה, הבנה ותרגום.
- על הנושאים המסומנים "להעשרה" לא חלה חובת היבחנות.

נושא		מפרט התכנים
פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם		
כיתה יב (2 יח"ל השלמה ל-5)	כיתה יא (3 יח"ל)	
<p>קריאה, האזנה, והבעה בעל פה ובכתב של צירופים ומשפטים בהגייה ובהטעמה הנכונה, תוך שימוש באוצר מילים רחב ככל הניתן.</p> <p>קטעי עיתונות ואקטואליה בנוסף לשני מאמרים שנקבעו על ידי המפמ"ר</p> <p>*הערות:</p> <p>1. אוצר המילים מבוסס על מאגרי מילים נתונים לכיתות י-יא - יב ועל מילים נוספות מהחומר הנלמד.</p> <p>2. מספר המילים לידיעה אקטיבית מתוך המאגרים ייבחר על פי שיקול הדעת של המורה ובהתאם לרמת הכיתה.</p>	<p>קריאה, האזנה, והבעה בעל פה ובכתב של צירופים ומשפטים בהגייה ובהטעמה הנכונה, תוך שימוש באוצר מילים רחב ככל הניתן.</p> <p>קטעי עיתונות ואקטואליה</p> <p>*הערות:</p> <p>1. אוצר המילים מבוסס על מאגרי מילים נתונים לכיתות י-יא ועל מילים נוספות מהחומר הנלמד.</p> <p>2. מספר המילים לידיעה אקטיבית מתוך המאגרים ייבחר על פי שיקול הדעת של המורה ובהתאם לרמת הכיתה.</p>	<p>אוצר מילים*</p> <p>ל-3 יח"ל: 64 שעות</p> <p>ל-2 יח"ל השלמה ל-5: 60 שעות</p> <p>*ראו מאגרי מילים לכיתות י, יא ו-יב בנספח התכנית.</p>

נושא	מפרט התכנים פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם	כיתה יב (2 יח"ל השלמה ל-5)
<p>נושאים דקדוקיים*</p> <p>* הנושאים הנדרשים בכיתות יא-יב מתבססים על הנושאים שנלמדו בכיתה י ומרחיבים אותם.</p> <p>ל-3 יח"ל: 50 שעות</p> <p>ל-2 יח"ל השלמה ל-5: 50 שעות</p>	<p>כיתה יא (3 יח"ל)</p> <ul style="list-style-type: none"> • בניין 8 (إِفْتَعَلَ): נטיית הפועל בעבר, עתיד, ציווי, בינוני פועל ופעול וצורת המצדר כולל השינויים • עתיד מנצוב (أَلْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ) והמרה למצדר • עתיד מקוצר / מג'זום (أَلْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ) • גזרות הפועל: • ע"ע / כפולים (أَلْمُضَاعَفُ) • פ"ו, פ"י (أَلْمِثَالُ) • ע"ו, ע"י (أَلْأَجُوفُ) <p>הבעת סביל בעזרת تَمَّ + מצדר -לידיעה פסיבית</p> <ul style="list-style-type: none"> • צורת הסביל (أَلْمَجْهُولُ) • בבניינים 1-10 (כולל הגזרות הנלמדות) • הניקוד הסופי (أَلْإِعْرَابُ) • إِنَّ وَأَخَوَاتُهَا (إِنَّ, أَنْ, لَأَنَّ, كَأَنَّ, لَكِنَّ, لَيْتَ, لَعَلَّ) • كَانَ وَأَخَوَاتُهَا - לידיעה פסיבית • (كَانَ, لَيْسَ, صَارَ, أَصْبَحَ, بَقِيَ, مَا زَالَ/لَمْ يَزَلْ/لَا يَزَالُ, مَا دَامَ) • ריבוי שלם זכר • ריבוי שלם נקבה <p>ערך היתרון וההפלגה - לידיעה פסיבית (أَفْعَلُ التَّفْضِيلِ)</p> <ul style="list-style-type: none"> • משפטי זיקה (صِلَّة, صِلَّة) • תיאור מצב (أَلْحَالُ) - לידיעה פסיבית • הזוגי בשם ובתואר • לידיעה פסיבית: המספר המונה (أَلْعَدَدُ الْأَصْلِيُّ) המספרים • 10-1 (בזכר ובנקבה) עשרות שלמות + השם הנמנה 	<p>כיתה יב (2 יח"ל השלמה ל-5)</p> <p>חזרה על כל הנושאים הדקדוקיים המופיעים ב-3 יח"ל.</p> <ul style="list-style-type: none"> • בניין 9 (إِفْعَلَّ) - להעשרה • גזרות הפועל: • ל"ו, ל"י (أَلتَّنَاقِصُ) • בעלי ההמזה (أَلْمَهْمُوزُ) • جَاءَ ו- رَأَى בבניין 1- לידיעה פסיבית • פעלים מורכבים - להעשרה • סביל סתמי - להעשרה • إِنَّ وَأَخَوَاتُهَا • לידיעה אקטיבית - (إِنَّ, أَنْ, لَأَنَّ, كَأَنَّ, لَكِنَّ, لَيْتَ, لَعَلَّ) • הכינוי הסתמי (ضَمِيرِ الشَّانِ) - לידיעה פסיבית • משפט מצב (جُمْلَةٌ حَالِيَّةٌ) ו לידיעה פסיבית • كَانَ وَأَخَوَاتُهَا • המיליות كان, لَيْسَ, صَارَ, أَصْبَحَ, بَقِيَ - לידיעה אקטיבית • המיליות مَا زَالَ, لَمْ يَزَلْ, لَا يَزَالُ, مَا دَامَ - לידיעה פסיבית • הזוגי בשם, בתואר ובפועל • הזוגי בכינויים (לידיעה אקטיבית) • לידיעה פסיבית - המספר המונה (أَلْعَدَدُ الْأَصْلِيُّ)

מפרט התכנים	פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם	נושא
כיתה יב (2 יח"ל השלמה ל-5)	כיתה יא (3 יח"ל)	
<p>המספרים 1-10 (בזכר ובנקבה) עשרות שלמות + השם הנמנה</p> <ul style="list-style-type: none"> • מאה - להעשרה • מאתיים - להעשרה • אלף - להעשרה • אלפיים - להעשרה • מספרים מורכבים - להעשרה • המספר הסודר 1-10 (בזכר ובנקבה) (أَلْعَدَدُ التَّرْتِيبِيّ) - להעשרה • חמשת השמות (أَلْأَسْمَاءُ الْخَمْسَةُ) (أَب, أَخ, حَم, ذُو, فُو) - לידיעה פסיבית • תיאור זמן (ظَرْفُ زَمَان) - לידיעה פסיבית • תיאור מקום (ظَرْفُ مَكَان) - לידיעה פסיבית • לא לשלילה מוחלטת (لَا النَّافِيَةُ لِلْجِنْسِ) • משפט תנאי (جُمْلَةٌ شَرْطِيَّة) בחיוב ובשלילה (إِنْ, إِذَا, مَنْ) - לידיעה אקטיבית • תנאי בטל (لَوْ) - להעשרה • ביטול השפעת התנאי (فَ) - לידיעה אקטיבית • משפט תנאי שמני - להעשרה • תיאור אופן - לידיעה פסיבית (أَلْمَفْعُولُ الْمُطَلَق) • שמות מחוסרי תנוין • (أَلْأَسْمَاءُ الْمَمْنُوعَةُ مِنَ الصَّرْفِ) - לידיעה פסיבית (במשקלים הנפוצים: יתרון, הפלגה, צבעים, מומים וריבוי שבור) • הפנייה - להעשרה (أَلتَّنَادَاءُ) 		<p>נושאים דקדוקיים*</p> <p>* הנושאים הנדרשים בכיתות יא-יב מתבססים על הנושאים שנלמדו בכיתה י ומרחיבים אותם.</p> <p>ל-3 יח"ל: 50 שעות</p> <p>ל-2 יח"ל השלמה ל-5: 50 שעות</p>

מפרט התכנים		נושא
פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם		
כיתה יב (2 יח"ל השלמה ל-5)	כיתה יא (3 יח"ל)	
<ul style="list-style-type: none"> • תיאור ההבחנה (الْتَمْيِيز) - לידיעה פסיבית • كَمْ + השם ביחיד - לידיעה אקטיבית • תיאור סיבה / תכלית (الْمَفْعُول لَهْ / لِأَجْلِه) • מא ההתפעלות (مَا التَّعَجُّب) - לידיעה פסיבית • סמיכות מדומה (إِصَافَةٌ غَيْرَ حَقِيقِيَّة) - להעשרה • משפטי זיקה הפוכים (مَا... مِنْ / مِنَ الْبَيَانَ) - לידיעה פסיבית • לי ההדגשה (لَا التَّأْكِيد) - להעשרה • ההוצאה מן הכלל (الْأَسْتِثْنَاء) - להעשרה • הבעת ברכות ואיחולים - להעשרה 		<p>נושאים דקדוקיים*</p> <p>* הנושאים הנדרשים בכיתות יא-יב מתבססים על הנושאים שנלמדו בכיתה י ומרחיבים אותם.</p> <p>ל-3 יח"ל: 50 שעות</p> <p>ל-2 יח"ל השלמה ל-5:</p> <p>50 שעות</p>
<p>הרחבת השיח והעמקתו בנושאים שנלמדו:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ברכות + מילות נימוס • אקטואליה • אני משפחתי וביתי (בני המשפחה עיסוקם, תיאור הבית שבו אני גר, חדריו ומיקומו) • אני ובית ספרי (מוריי ומקצועות הלימוד) • תכניותיי לעתיד • תחביביי בשעות הפנאי <p>*ראו פירוט בעמוד הבא לגבי שיח בין-אישי במסלול ספרותית ובמסלול מדוברת.</p>	<p>ניהול שיחה בסיסית במגוון נושאים נתונים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ברכות + מילות נימוס • אקטואליה • אני משפחתי וביתי (בני המשפחה עיסוקם, תיאור הבית שבו אני גר, חדריו ומיקומו) • אני ובית ספרי (מוריי ומקצועות הלימוד) • תכניותיי לעתיד - להעשרה • תחביביי בשעות הפנאי - להעשרה 	<p>שיח בין-אישי*</p> <p>* חומר זה בנוי על הנלמד בכיתות ז-י ומרחיב אותו</p> <p>ל-3 יח"ל: 24 שעות</p> <p>ל-2 יח"ל השלמה ל-5:</p> <p>20 שעות</p>

מפרט התכנים		נושא
פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם		
כיתה יב (2 יח"ל השלמה ל-5)	כיתה יא (3 יח"ל)	
שימוש מושכל במילון ערבי-עברי (גם במילון מקוון) פענוח מילים לא מוכרות בעזרת המילון; הבנת כותרות עיתונים וידיעות עיתונאיות אותנטיות ומורכבות; (מהעיתונות השוטפת הכתובה, מידיעות חדשותיות באינטרנט או מכתבות ומאמרים בעיתון)	שימוש מושכל במילון ערבי-עברי (גם במילון מקוון) פענוח מילים לא מוכרות בעזרת המילון; הבנת כותרות עיתונים וידיעות עיתונאיות; (מהעיתונות השוטפת הכתובה, מידיעות חדשותיות באינטרנט או מכתבות ומאמרים בעיתון)	שימוש במילון ערבי-עברי ל-3 יח"ל: 16 שעות ל-2 יח"ל השלמה ל-5: 10 שעות
4 יצירות ספרותיות* (מומלץ ללמד לפחות שיר אחד) *ראו רשימת היצירות הספרותיות וקטעי השירה הניתנים לבחירה בנספח התכנית.	3 יצירות ספרותיות* - להעשרה *ראו רשימת היצירות הספרותיות וקטעי השירה. הניתנים לבחירה בנספח התכנית.	ספרות ערבית מודרנית ל-3 יח"ל: 8 שעות ל-2 יח"ל השלמה ל-5: 12 שעות
6 קטעי קריאה בערבית קלאסית* (רצוי מתקופות שונות) א: 7 סורות לבחירה* א: 3 קטעי קריאה בערבית קלאסית ו-3 סורות לבחירה *ראו רשימת הסורות והקטעים הקלאסיים לבחירה בנספח התכנית.		ספרות ערבית קלאסית או קוראן ל-2 יח"ל השלמה ל-5: 10 שעות

שיח בין-אישי (2 יח"ל השלמה ל-5)*

ניהול שיחה במגוון נושאים נתונים:
* חומר זה בנוי על הנלמד בכיתות ז-י ומרחיב אותו

מסלול ערבית מדוברת	מסלול ערבית ספרותית
<p>דיאלוג מורחב בנושאים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ברכות, איחולים ומילות נימוס ✓ תעודת זהות - על עצמי, משפחתי, ביתי וחדריו ✓ אני ובית ספרי (מוריי ומקצועות הלימוד) ✓ תחביבי בשעות הפנאי ✓ תכניותיי לעתיד 	<p>דיאלוג מורחב בנושאים הבאים:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ברכות, איחולים ומילות נימוס ✓ תעודת זהות - על עצמי, משפחתי, ביתי וחדריו ✓ אני ובית ספרי (מוריי ומקצועות הלימוד) ✓ תחביבי בשעות הפנאי ✓ תכניותיי לעתיד
<p>4 נושאי שיחה מתוך הנושאים הבאים (חובה: נושא אקטואליה):</p> <ul style="list-style-type: none"> • עיר מגוריי - הרחוב הראשי, הנסיעה באוטובוס, אתרים מיוחדים בעיר, מוסדות (עירייה, בנקים, דואר, קניון, מרפאה ועוד); • במסעדה - סוגי מסעדות ומאכלים, נסיבות הבילוי במסעדה; • העיתון - סוגי עיתונים ומדורים שונים; • הטלוויזיה - הרגלי צפייה, תכניות שונות, תכניות חביבות עליי והסיבות לכך; • מזג האוויר - עונות השנה, מזג האוויר עתה; • אפנה - בגדים וצבעים; • אקטואליה (נושא בולט בחדשות). <p>א 3 יצירות ספרותיות</p>	<p>אקטואליה (2 מאמרים + קטע אקטואליה) א 3 יצירות ספרותיות</p>
<p>6 קטעי ספרות ערבית קלאסית א: 7 סורות מהקוראן א: 3 קטעי קריאה בערבית קלאסית ו-3 סורות לבחירה</p>	<p>6 קטעי ספרות ערבית קלאסית א: 7 סורות מהקוראן א: 3 קטעי קריאה בערבית קלאסית ו-3 סורות לבחירה</p>

מטרה: הכרת העולם הערבי - דת ותרבות

מטרות אופרטיביות (לרמת 5 יח"ל)

- ✓ הכרת אירועים נבחרים בתולדות הערבים והאסלאם;
- ✓ הכרת הספר הקדוש של האסלאם - הקוראן.

מפרט התכנים	נושא
<p>פירוט התכנים שעל התלמידים ללמוד ולדעת, להבין וליישם 5 יח"ל</p> <p>הכרת הרקע ההיסטורי* של הטקסטים הקלאסיים הנלמדים *הרקע ההיסטורי יילמד תוך התאמה לטקסים הקלאסיים שייבחרו ללימוד בכיתה.</p> <p>או</p> <p>הכרת הקוראן - הספר הקדוש למוסלמים:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ירידת הקוראן על פי המסורת המוסלמית; • תהליך עריכת הקוראן ומבנהו (מספר הסורות, עריכה על פי אורך הסורות); • סגנון הקוראן (חריזה, לשון פיוטית ועוד); • תכניו המרכזיים של הקוראן (ההבדלים העיקריים בין הסורות מתקופת מכה לבין סורות מתקופת אלמדינה). 	<p>אירועים נבחרים בתולדות האסלאם</p> <p>או</p> <p>קוראן</p>

נספח תכנית הלימודים

יצירות בספרות ופרוזה ערבית מודרנית*

מעודכן לאוגוסט 2018

רשימת הסיפורים שלהלן היא רשימה מעודכנת המותאמת לתכנית הלמידה המשמעותית בתחום הדעת ערבית לבתי הספר העבריים. סיפורים אלה נבדקו ואושרו להוראה ולהערכה בחטיבה העליונה החל בשנת תשע"ו. ניתן להרחיב וללמד יצירות נוספות (מעבר ליצירות המאושרות) במסגרת ההערכה החלופית (30%).

*הערות:

1. אין לבחור יותר מסיפור / שיר של אותו המחבר.
2. אין לבחור יותר משיר אחד.

סיפורים (ע"פ סדר הא"ב של שמות הסיפורים):

- إبليس ينتصر / توفيق الحكيم
- أغنية الحب / جبران خليل جبران
- الأثمان / جبران خليل جبران
- الانتصار / زكريا تامر
- البرنيطة / علي سالم
- البشر الثلاثة / محمد المخزنجي
- الشجرة والشريطي / زكريا تامر - נמצא ב"אלערביה" מקראה ספרותית, תכניות לימודים, הוצאת מעלות, 1999, עמ' 330-333.
- الغلطة الأخيرة / إحسان عبد القدوس
- القضية الأخيرة / إحسان عبد القدوس
- المعرفة ونصف المعرفة / جبران خليل جبران
- النمر في اليوم العاشر / زكريا تامر
- أهل الجنة / إحسان عبد القدوس - נמצא בספר לימוד של מע"ג - יחדיו, ספר ג', עמ' 89-90.
- جنة الاطفال / نجيب محفوظ
- حادثة / نجيب محفوظ

- حکایة رقم 11 / نجيب محفوظ
- حکایة مصریة جدًا / یوسف إدريس
- عبودیة الجمال المصنوع / نوال السعداوي
- غمیضة: استسلام / هیمی المفتي
- فرصة / احمد عبد العظیم
- قصة حبّ / أنیس منصور - نمצא בתוך "פרקי ספרות" של תכנית מעָא - יחדיו, עמ' 49-50.
- قطرات العطر / إحسان عبد القدوس
- كنت مهرة... صرت فأرة / لیلی بعلبكي نمצא במקראה "אורות קרובים" של עמי אלעד-בוסקילה ומירב חופי, הוצאת הד ארצי ומסדה, 2000, עמ' 194 ואילך.
- لا أعشاش في المدينة / ریمة راعي نمצא במקראה "שערים קרובים - أبواب مجاورة". אלה ולסטרה, עמי אלעד-בוסקילה, מירב חופי ואלון פרגמן. מכון מופ"ת. קישור להקראת הסיפור
- للفقراء مجانًا / محمود تیمور - نمצא במקראה "ערבית למתקדמים", יעקב אייל-לנדאן, הוצאת אחיעבר, ירושלים. קישור להקראת הסיפור
- مقاطع من الحياة / شریفة الشملان
- مهر ابنتي / إحسان عبد القدوس - نمצא במקראה "ערבית למתקדמים", יעקב אייל-לנדאן, הוצאת אחיעבר, ירושלים.

קטעי שירה (ע"פ סדר הא"ב של שמות השירים):

- أغنية حبّ للكلمات / نازك الملائكة
- الدموع / محمد الماغوط
- الطرد / بلند الحیدري
- الظل والهجير / محمد الماغوط
- الغرب والشرق / ادونيس (علي احمد سعيد اسبر)
- النعش ذو الغطاء البعيد / محمد الماغوط
- ألوشم / محمد الماغوط
- أنا یوسف یا أي / محمود درويش
- جاریة وأنت أمير / أنیسة درويش
- حبيبي أضاع ضفیرتي في الخريطة / سهام داود

- حقّ الحياة/ سعاد الصباح
- صليب الصمت/ ربطة عبده عودة
- عاشقان مذعوران/ محمد الماغوط
- قصيدة S.O.S - رسالة استغاثة/ غادة السمان
- كل عام وانت حبيبي/ نزار قباني
- كن صديقي/ سعاد الصباح
- لغة الخطيئة/ ادونيس (علي احمد سعيد اسبر)
- ما الإنسان/ عبد الحميد بن هدوقة
- مع جريدة/ نزار قباني
- من أنت؟/ ادونيس (علي احمد سعيد اسبر)
- هجم النفط مثل ذئب علينا/ نزار قباني

קטעי ערבית יהודית

- תרגום רס"ג לפרק ל"ז בספר בראשית - סיפור מכירת יוסף
- "מדרש עשרת הדברות" המיוחס לרס"ג
- "מה נשתנה" - מתוך ההגדה של פסח
- תרגום מגילת אסתר לערבית יהודית סורית

ספרות ערבית קלאסית*

(ללומדים ברמה של 5 יח"ל)

*הערות:

- א. הקטעים מסודרים על פי תקופות.
- ב. יש להבהיר את הרקע ההיסטורי לכל קטע קלאסי שנלמד בכיתה.
- ג. אפשר לבחור קטעים קלאסיים ממקורות אחרים שאינם כלולים ברשימה שלהלן, באישור המפמ"ר.

חלק א': התקופה הטרומ אסלאמית

بناء الكعبة / أخبار مكة للأزرقي
إبراهيم عليه السلام بيني الكعبة / سبل الهدى والرشاد للصالحى
إبراهيم يزور ابنه إسماعيل / سبل الهدى والرشاد للصالحى
أديان العرب / أخبار مكة للأزرقي
وصية حُجْرٍ والد امرئ القيس / كتاب الأغاني لأبي فرج الإصهاني
إمرؤ القيس يستقسم عند ذي الخلصة / كتاب الأغاني لأبي فرج الإصهاني
أسموأل بن عادياء / كتاب الأغاني لأبي فرج الإصهاني
تأبط شراً / كتاب الأغاني لأبي فرج الإصهاني
فكَيْهَة تُجبر السَّليك بن السَّلَكَة / كتاب الأغاني لأبي فرج الإصهاني
أجود من كعب بن ماما / مجمع الأمثال للميداني
ألخيل عند العرب / كتاب الخيل لأبي عبيدة
حاتم الطائي / مجمع الأمثال للميداني
صعصعة "محيي المَؤؤودات" / كتاب الأغاني لأبي فرج الإصهاني
رجع بخُفِّي حنين / مجمع الأمثال للميداني

חלק ב': מוחמד

מולד محمد (ص) وطفولته / السيرة النبوية لابن هشام
 زواج محمد / السيرة النبوية لابن هشام
 نبذ عن غزوة بدر / السيرة النبوية لابن هشام
 نبذ عن غزوة بني قريظة / كتاب المغازي للواقدي
 رسول الله يدخل مكة / السيرة النبوية لابن هشام
 من خطبة الوداع / البيان والتبيين للجاحظ
 وفاة رسول الله صلى الله عليه وسلم / السيرة النبوية لابن هشام

חלק ג': תקופת ארבעת הח'ליפים הראשונים

بيعة أبي بكر / تاريخ الخلفاء للسيوطي
 رسول قيصر وعمر بن الخطاب / مجاني الأدب للويس شيخو
 أخلاق عمر بن الخطاب / مناقب عمر بن الخطاب لابن الجوزي
 عهد عمر لأهل بيت المقدس / تاريخ الرسل والملوك للطبري
 مقتل عمر بن الخطاب / مروج الذهب للمسعودي
 قميص عثمان / مسند ابن حنبل, لسان العرب لابن منظور
 مقتل عثمان / التمهيد والبيان في مقتل الشهيد عثمان للمالقي, وقعة صفين لنصر بن حزام المنقري
 ذكر وقعة صفين ورفع المصاحف / تاريخ الخلفاء للسيوطي
 مقتل علي / مقاتل الطالبين لأبي الفرج الإصهاني

חלק ד': האימפריה המוסלמית - חברה ותרבות

من أقوال الشيعة عن مقتل الحسين / كتاب بحار الأنوار للمجلسي
 حريق الكعبة / كتاب الإمامة والسياسة لابن قتيبة
 أعداوة بين الأزدي وتميم / عيون الأخبار لابن قتيبة
 حالة الموالي في العصر الأموي / العقد الفريد لابن عبد ربه

أسباب تأليف النحو/ المحكم في نَقَط المصاحف لأبي عمرو الداني
وضع النقط على الحروف / وفيات الأعيان لابن خلكان
أرشيد يستدعي طبيبا من الهند / تأريخ الرسل والملوك للطبري
ألعلم والعلماء في أيام المأمون / طبقات الأمم لصاعد بن أحمد الأندلسي
المعتزلة / إعتقادات لفخر الدين الرازي
نبذة من أخبار القرامطة / صلة تأريخ الطبري للقرطبي
فضل المعلمين / بستان العارفين للسمرقندي

הקוראן*

(לתלמידי 5 יח"ל בלבד)

*הערות:

- א. במקום עשר סורות מן הקוראן ניתן ללמוד עוד **עשרה קטעים קלאסיים** מתוך הרשימה שלעיל.
 ב. אפשר להמיר את קטעי הקוראן שלעיל בקטעים הכתובים בערבית-יהודית (ערבית של היהודים בימי הביניים הנכתבת באותיות עבריות), **באישור המכמ"ר**.

פירוט הסורות / הפסוקים (חובה):

- ألفاتحة (1)
- الأسراء (17) - פסוק ראשון בלבד
- الضحى (93)
- القدر (97)
- الإخلاص (112)
- الفلق (113)
- الناس (114)

פירוט הסורות / הפסוקים (בחירה):

- البقرة (2) פס' 7-1
- البقرة (2) פס' 185-183
- يوسف (12) פס' 14-1
- العلق (96) פס' 5-1
- الزلزلة (99)
- الفيل (105)
- الكافرون (109)
- المسد (111)
- آية الكرسي - سورة البقرة (2), פס' 255
- آية النور - سورة النور (24), פס' 35

אוצר המילים לכיתה ז*

(מעודכן לאוגוסט 2015)

* הערות:

1. המילים שבמאגר המילים שלהלן מופיעות על-פי סדר האלפבית כדי להקל על איתור מילים וצירופים.
2. אוצר המילים שבמאגר יילמד ויוערך בהקשר של משפט או טקסט, ולא כרשימת מילים העומדת בפני עצמה.
3. מאגר מילים זה מהווה מאגר בסיסי לכיתה ז. יש להרחיב את אוצר המילים הנלמד בכיתה.
4. נטיית הפעלים שבסוגריים - לידיעה פסיבית בלבד (זיהוי והבנה).

א - האם?	أَنَا - אני	בֵּלַד נ' (ג) בֵּלְדָן - ארץ
אב - אב	أَنْتَ - אתה	בֵּלְד ז' (ג) בֵּלַד - עיר, ארץ
אָבִיז - לבן	أَنْتِ - את	בִּנְת (ג) בְּנָת - בת, ילדה
אִבְן (ג) אִבְנָא - בן	أَنْتُمْ - אתם	בִּנְכ - בנק
אֵח (ג) إِخْوَة - אח	أَنْتُنَّ - אתן	בֵּיַת (ג) بَيْت - בית
אֶחְת (ג) أَحَوَات - אחות	أَنْف - אף	בֵּירוֹת - ביירות (בירת לבנון)
אָדִיב - אדיב, מנומס	أَهْل - משפחה, אנשי-, בני-	בֵּיַן - בין
אָזְן - אוזן	أَهْلًا - שלום, ברוך הבא	תֵּל אֵיבִיב - תל-אביב
אֶסְתָּאז (ג) أَسَاتِدَة - מורה	أَهْلًا وَسَهْلًا (ברכה) - أَهْلًا فَيْك / بِكَ (תשובה לברכה) - ברוך הבא	תֵּלְמִיז (ג) تَلْمِيز - תלמיד
אִסְרָאִיִל - ישראל	או - או	תֵּלְמִיזَة (ג) تَلْمِيذَات - תלמידה
אִסְמ (ג) أَسْمَاء - שם	أُورْشَلِيمُ الْقُدْس - ירושלים	תֵּמְרִינ - תרגיל
אֶכַל ע' يَأْكُل - אכל	אוֹל - ראשון	תוֹת - תותים
אֶלְדֻנְ - ירדן	אֵיַן - היכן? איפה?	תוֹב (ג) ثِيَاب - כּגַד
אֶלְקֵרָאן - הקוראן	ב - ב-, באמצעות	תֵּבֵל (ג) جِبَال - הר
אֵלִי - ל-, אל	בָּב (ג) أَبْوَاب - דלת, שער	תֵּדִיד (ג) جُدُد - חדש
אֵלִי אֵיַן - לאן?	בָּב (ג) أَب - אוטובוס	תֵּגֵלְס - יֵגֵלְס - ישב
אֵם - אם	בְּדוּי (ג) بَدُو - בדואי	תֵּמִיל - יפה
אֵמָם - מול, לפני (מקום)	בְּרִיד - דואר	תֵּחַל - מצב
אֵמִיס - אתמול	בְּעַד - אחרי (זמן)	תֵּחִיב - חלב

חזרה לתוכן

حَيْفًا - חיפה
 دَارُ نِ' (ج) دُور - בית, דירה
 دُرُزِيّ (ج) دُرُوز - דרוזי
 دَرَسَ لَأ' يَدْرُسُ - למד
 دَفْتَر (ج) دَفَاتِر - מחברת
 دُكَّانُ ز' (ج) دَكَاكِين - חנות
 دُكْتُور - דוקטור, רופא
 دِمَشَق - דמשק
 دُور - תור, תפקיד
 ذَهَبَ لَأ' يَذْهَبُ - הלך
 رَأْس - ראש
 رَأَى - ראה
 رَجَعَ لَأ' يَرْجِعُ - חזר
 رَجُلُ ن' - רַגֵּל
 رَجُل (ج) رِجَال - גבר, איש
 رَفِيق (ج) رِفَاق - חבר
 رَكِبَ لَأ' يَرْكَبُ א - נסע ב-
 زَارَ (لَأ' يَزُورُ) א - ביקר ב-
 زِيَارَة - ביקור
 زَيْت - שמן
 زَيْتُونُ ז' - זיתים
 سَاعَة (ج) ات - שעה, שעון
 سَأَلَ لَأ' يَسْأَلُ - שאל
 سَكَنَ لَأ' يَسْكُنُ - גר, שכן
 سَلَام - שלום
 سَنَة (ج) سَنَوَات - שנה
 سُورِيَا - סוריה

شَرِبَ لَأ' يَشْرَبُ - שתה
 شَمْس - שמש
 شَهْر (ج) شُهُور - חודש
 صَبَاح - בוקר
 صَبَاحُ الْخَيْر (ברכה) - صَبَاحُ النُّور
 (תשובה לברכה) - בוקר טוב, בוקר
 אור
 صَغِير (ج) صِغَار - קטן
 صَفَّ (ج) صُفُوف - כיתה
 صَيَّف (ج) صُيُوف - אורח
 ظَهَرَ - צהריים
 عَاصِمَة (ج) عَوَاصِم - עיר בירה
 عَرَبِيّ (ج) عَرَب - ערבי
 عَلَى - על
 عَمَّان - רבת-עמון (בירת ירדן)
 عَمِلَ لَأ' يَعْمَلُ - עבד, עשה
 عِنْد - אצל
 عَيْنُ ن' (ج) عَيْنُون - עין, מעיין
 غُرْفَة (ج) غُرَف - חדר
 فَ - ו, ואז
 فَتَحَ لَأ' يَفْتَحُ - פתח
 فِي - ב-, בתוך
 فَم - פה
 قَال لَأ' يَقُولُ - אמר
 قَبْل - לפני (זמן)
 قَرَأَ لَأ' يَقْرَأُ - קרא
 قَرِيبَ مِنْ - קרוב ל-

قَلِيل - מעט, קצת
 قَهْوَة - קפה
 كَاتِب (ج) كُتَّاب - סופר, פקיד
 كَانَ (لَأ' يَكُونُ) - היה
 كَبِير (ج) كِبَار - גדול
 كِتَاب (ج) كُتُب - ספר
 كَتَبَ لَأ' يَكْتُبُ - כתב
 كَثِير (ج) كَثِيرُونَ - רב, הרבה
 كَل - כל
 كَلَب (ج) كِلَاب - כלב
 كَيْف - איך
 كَيْفَ حَالِكَ? (ברכה) - مَبْسُوط/ (תשובה לברכה) - מה שלומך? - בסדר
 גמור, מרוצה (מבסוט/ה)
 ל - ל-
 لَأ - לא (משמשת גם כמילת שלילה להווה-עתיד)
 لَبَسَ לَأ' يَلْبَسُ - לבש
 لُبَّان - לבנון
 لُغَة (ج) ات - שפה
 لِمَاذَا - למה? מדוע?
 لَوْح - לוח
 لَيْل / لَيْلَة - לילה
 مَا - לא (לשליחת העבר)
 مَا - מה? (מילת שאלה לפני שם עצם)
 مَاذَا - מה? (מילת שאלה לפני פועל)
 مَدْرَسَة (ج) مَدَارِس - בית ספר
 مُدِير (ج) مُدِيرُونَ, مُدْرَاء - מנהל
 مَدِينَة (ج) مَدُن - עיר

مَرْحَبًا (ברכה) - مَرْحَبَتَيْنِ (תשובה לברכה) - שלום, ברוך הבא
 مَطْبُخ - מטבח
 مَطَر - גשם
 مَعَ - עם
 مُعَلِّم (ج) مُعَلِّمُونَ - מורה
 مَكَّة - מכה
 مَكْتَب (ج) مَكَاتِب - משרד
 مَكْتُوب (ج) مَكَاتِيب - מכתב
 مَلِك (ج) مُلُوك - מלך
 مِنْ - מ-, מן
 مِنْ أَيْنَ - מהיכן?
 مَنْ - מי?
 نَحْنُ - אנחנו
 نَزَلَ لَا يَنْزِلُ - ירד
 نَعَمْ - כן
 نَهْر - נהר
 هَذَا - זה, הזה
 هَذِهِ - זאת, הזאת
 هَلْ - האם?
 هُمْ - הם
 هُنَّ - הן
 هُنَا - כאן
 هُنَاكَ - שם
 هُوَ - הוא
 هِيَ - היא
 وَ - ו-
 وَرَد - פרחים, ורדים

وَزِير (ج) وَزَرَاء - שר
 وَصَلَ - הגיע, בא
 وَكَد (ج) أَوْلَاد - ילד
 يَا - הוי (מילת קריאה, פנייה)
 يَا فَا - יפו
 يَد ن' - יד
 يَهُودِي (ج) يَهُود - יהודי
 يَوْم (ج) أَيَّام - יום

אוצר המילים לכיתה ח*

(מעודכן לאוגוסט 2015)

*הערות:

1. המילים שבמאגר המילים שלהלן מופיעות על פי סדר האלפבית כדי להקל על איתור מילים וצירופים.
2. אוצר המילים יילמד ויוערך בהקשר של משפט או טקסט, ולא כרשימת מילים העומדת בפני עצמה.
3. מאגר מילים זה (יחד עם המאגר של כיתה ז) מהווה מאגר בסיסי לכיתה ח.
4. יש להרחיב את אוצר המילים הנלמד בכיתה.
5. נטיית הפעלים שבסוגריים - לידיעה פסיבית בלבד (זיהוי והבנה).

אَخَذَ ل' يَأْخُذُ - לקח	أَلْكَعْبَةَ - הכעבה (במכה)	بَدَأَ ل' يَبْدَأُ - התחיל
أَخِير - אחרון	أَلْكَوَيْت - כוויית	بَرِيْطَانِيَا - בריטניה
أَرَادَ (ل' يَرِيدُ) - רצה	أَلله - אללה	بُسْتَان (ج) بَسَاتِين - גן
أَرْضُ ن' (ج) أَرَاظِي (أَرَاظِ) - אדמה, ארץ	أَلْمَاظِي - (שעבר (יום, שבוע וכד'))	بَصَلَ - בצל
أَرْكَانَ الْإِسْلَام - עמודי האסלאם, מצוות היסוד של האסלאם	أَلْمَمْلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُوْدِيَّة - ערב הסעודית	بَعَدَ الظُّهْر - אחר הצהריים
أَرِيْحَا - יריחו	أَلْيَابَانَ - יפן	بَعِيدَ عَن - רחוק מ-
أُسْبُوْع (ج) أَسَابِيْع - שבוע	أَمَرَ ل' يَأْمُرُ - ציווה	بَعْدَاد - בגדאד (בירת עיראק)
أَلْإِسْلَام - אסלאם	أَمْسِ الْأَوَّل - שלשום	بَلَدِيَّة - עירייה
أَلْجَلِيل - הגליל	أَمِير - נסיך	بَنَى (ل' يَبْنِي) - בנה
أَلْحَجَّ - העלייה לרגל (ממצוות היסוד באסלאם)	أَمِيرْكََا - אמריקה	تَحَت - תחת, מתחת ל-
أَلْحَمْدُ لِلَّهِ - השבח לאל, תודה לאל	أِنْسَان (ج) نَاس - בן-אדם, איש	تَرَكَ ل' يَتْرُك - עזב, השאיר
أَلزَّكَاة - הצדקה (ממצוות היסוד באסלאם)	أَوْرُوْبَا - אירופה	تَعَبَانَ - עייף
أَلشَّهَادَة - העדות (ממצוות היסוד באסלאם)	أَوَّلِي - ראשונה (אוֹל - ראשון)	تَلْفُزِيُون (ج) ات - טלוויזיה
أَلصَّلَاة - התפילה (ממצוות היסוד באסלאם)	أَي - איזה	تَلْفُوْن (ج) ات - טלפון
أَلصَّوْم - הצום (ממצוות היסוד באסלאם)	إِيرَانَ - איראן	تَلَك - ההיא
أَلْعِرَاق - עיראק	أَيَّصَا - גם כן	نَم - אחר כך
أَلْقَادِم - הבא	بَارِيْس - פריס	جَار (ج) جِيرَان - שכן
أَلْقَاهِرَة - קהיר	بَحْر (ج) بَحَار, بَحُور - ים	جَدَّ (ج) أَجْدَاد - סב

עֲמַל (ג) אֲעֲמַל - עבודה	سَمِعَ لا يَسْمَعُ - שמע	جَدَّة (ג) ات - סבתא
عَنْ - על, אודות	سُورَة (ג) سَوَّر - סורה (פרק, פרשה בקוראן)	جِدًّا - מאוד
عِنْدَمَا - כאשר	سُوق زُوْن (ג) أَسْوَاق - שוק	جُمْلَة (ג) جُمَل - משפט
عُنْوَان (ג) عَنَّاوِين - כתובת, כותרת	شَارِع (ג) شَوَارِع - רחוב	جَنُوب - דרום
عِيد (ג) أَعْيَاد - חג	شُبَّانِك (ג) شَبَابِيك - חלון	جَنُوبِي - דרומי
عِيد الْأَضْحَى - חג הקרבן (באסלאם)	شِتَاء - חורף	جَوَاب (ג) أَجْوِبَة - תשובה
عِيد الْفِطْرِ - חג הפסוקת הצום (באסלאם)	شَجَرَة (ג) أَشْجَار - עץ	حَاسُوب (ג) حَوَاسِيْب - מחשב
عِيد مِيلَاد - יום הולדת	شَرَق - מזרח	حَفَلَات (ג) حَفَلَات - מסיבה, חגיגה
غَدًا - מחר	شَرْقِي - מזרחי	حِكَايَة (ג) ات - סיפור
عَرَب - מערב	شُكْرًا عَلَي (ברכה) - عَفْوًا (תשובה לברכה) - תודה על-, בבקשה	حُكُومَة (ג) ات - ממשלה
عَرَبِي - מערבי	شَمَال - צפון, שמאל	حَال (ג) أَحْوَال - זוד (מצד האם)
فَرَنْسَا - צרפת	شَمَالِي - צפוני, שמאלי	خَرَجَ لا يَخْرُجُ - יצא
فَلَاَح (ג) فَلَاَحُون - איכר	شَيْخ - שיח', זקן	خِلَالَ - במשך, תוך (זמן)
فُنْدُق (ג) فَنَادِق - בית מלון, פונדק	صَيْف - קיץ	دَخَلَ لا يَدْخُلُ - נכנס
فَهَمَ لا يَفْهَم - הבין	صَحِيحَ لا يَصْحَاح - צחק	دَرَس (ג) دُرُوس - שיעור
فَوَق - על, מעל	طَاوِلَة (ג) ات - שולחן	دِمَشَق - דמשק (בירת סוריה)
فِيلِم (ג) أَفْلَام - סרט	طَبِيْب (ג) أَطِبَاء - רופא	دَوْلَة (ג) دُول - מדינה
قَامَ (לא يَقُوم) - קם	طَرِيْق (ג) طُرُق - דרך, כביש	دِين (ג) أَدْيَان - דת
قَامَ (לא يَقُوم) ב - עסק ב-, ערך	طَلَبَ لا يَطْلُب - ביקש	ذَلِكَ - ההוא
(قَامَ بَزِيَارَة - ערך ביקור)	طَوِيل - ארוך, גבוה	رَئِيس (ג) رُؤَسَاء - נשיא, ראש
قَد - כבר (מילית להדגשת העבר)	طَيِّب - טוב	رَئِيس الحُكُومَة - ראש הממשלה
قَدِمَ لا يَقْدَم - בא	عَائِلَة (ג) ات - משפחה	رِسَالَة (ג) رِسَائِل - איגרת, מכתב
قَدِيم - ישן, עתיק, קדום	عَرَفَ لا يَعْرِف - ידע, הכיר	رَمَضَان - רמז'אן
قَرِيَة (ג) قُرَى (قُرَى) - כפר	عَسَل - דבש	زَرَعَ لا يَزْرَع - זרע
قِصَة (ג) قِصص - סיפור	عُطَّلَة (ג) ات - חופשה	زَمَان - זמן
قَصِير - קצר, נמוך	عَكَّا - עכו	سُؤَال (ג) أَسئِلَة - שאלה
قَلَم (ג) أَقْلَام - עט	عَمَّ (ג) أَعْمَام - זוד (מצד האב)	سَافِر - נסע

يَوْمَ الْخَمِيسِ - יום חמישי
 יَوْمَ السَّبْتِ - יום שבת

كُرْسِيٍّ (ج) كُرَاسِي (كُرَاسٍ) - כיסא

كَلَامٌ ز' - דיבור, דברים

لُنْدُن - לונדון

مَرْوُوكَ عَلَيَّ (ברכה) - اللَّهُ يَبَارِكُ فِيكَ / بِكَ (תשובה לברכה) - מזל טוב, תתחדש

مَتَى - מתי?

مَرْكَز (ج) مَرَكَز - מרכז

مَرْكَزِي - מרכזי

مَرِيض (ج) مَرَضِي - חולה

مَسَاء - ערב

مَسَاءَ الْخَيْرِ (ברכה) - مَسَاءَ النُّور (תשובה לברכה) - ערב טוב

مَسْجِد (ج) مَسَاجِد - מסגד

مُسْلِم (ج) مُسْلِمُونَ - מוסלמי

مَسِيحِي (ج) مَسِيحِيُونَ - נוצרי

مِصْر - מצרים

مَكَان (ج) أَمَاكِن - מקום

مَكْتَبَة (ج) ات - ספרייה, מכתבה

مُمْتَاز - מצוין

نَبِيٍّ (ج) أَنْبِيَاء - נביא

هُؤْلَاء - אלה, האלה

وَالِد - אב, הורה

وَالِدَة - אם

وَرَاء - מאחורי (מקום)

وَطِيْفَة - מטלה, תפקיד, משרה

وَقَف - (ع' يَقِفُ) - עמד

يَمِين - ימין

يَوْمَ الْأَحَد - יום ראשון

يَوْمَ الْجُمُعَة - יום שישי

אוצר המילים לכיתה ט*

(מעודכן לאוגוסט 2015)

* הערות:

1. המילים שבמאגר המילים שלהלן מופיעות על פי סדר האלפבית כדי להקל על איתור מילים וצירופים.

2. אוצר המילים יילמד ויוערך בהקשר של משפט או טקסט, ולא כרשימת מילים העומדת בפני עצמה.

3. מאגר מילים זה (יחד עם המאגרים של כיתות ז-ח) מהווה מאגר בסיסי לכיתה ט.

יש להרחיב את אוצר המילים הנלמד בכיתה.

4. נטיית הפעלים שבסוגריים - לידיעה פסיבית בלבד (זיהוי והבנה).

بَكِي - (عُ يَبْكِي) - בכה	أَلْتِي - אשר (היא)	إِتْفَاق (ج) - הסכם
تَاجِر (ج) نُجَّار - סוחר	أَلْخَلِيل - חברון	إِجْتِمَاع - פגישה, כינוס
تَأْرِيخ - היסטוריה, תאריך	أَلَّذِي - אשר (הוא)	إِجْتَمَعَ بِ , مَعَ - נפגש עם
تِجَارَة - מסחר	أَلَّذِينَ - אשר (הם)	أَحَبَّ (لَا يُحِبُّ) - אהב, רצה
تِسْعَة / - תשעה	أَلشَّرْقِ أَلْأَوْسَط - המזרח התיכון	أَحْمَر - אדום
تَفْضُل / تَفْضُلِي - בבקשה! התכבד/!	أَلضَّفَّة أَلْعَرَبِيَّة - הגדה המערבית	أَخْضَر - ירוק
ثَلَاثَة - שלושה	أَللَّوَاتِي - אשר (הן)	أَرْبَعَة - ארבעה
ثَمَانِي (ثَمَان) - שמונה	أَلْمَانِيَا - גרמניה	أَزْرَق - כחול
ثَمَانِيَّة - שמונה	أَلنَّاصِرَة - נצרת	إِسْتَعْرَق - נמשך, ארך
جَاء - בא	أَلْوَلَايَات أَلْمُتَّحِدَة - ארה"ב	إِسْتِرَاحَة - הפסקה
جَامِعَة (ج) - אוניברסיטה	أَمَّا... فَ - באשר ל-, הרי-	إِسْتَقْبَل - קיבל את פני
(أَلْجَامِعَة أَلْعَرَبِيَّة - הליגה הערבית)	إِمْتِحَان (ج) - מבחן	إِسْتَمَعَ إِلَى - הקשיב ל...
جَرِيدَة (ج) جَرَائِد - עיתון	إِمْرَاءَة (ج) نِسَاء - אישה	أَسْوَد - שחור
جَلْسَة (ج) جَلْسَات - ישיבה	إِنْتَحَب - בחר	إِسْتَرَك - השתתף
حَرْب (ج) حُرُوب - מלחמה	إِنْتظَر - חיכה	أَصْغَر - יותר קטן
حِزْب (ج) أَحْزَاب - מפלגה	بِأَلْقُرْب مِنْ - בקרבת-	أَصْفَر - צהוב
حَضَر - הכין	بِدَايَة - התחלה	إِفْرِيْقِيَا - אפריקה
حَمَام - אמבטיה, מקלחת	بِرَنَامَج (ج) بَرَامِج - תכנית	أَكْبَر - יותר גדול
حَارِطَة, حَرِيْطَة - מפה	بَقِيَ (لَا يَبْقَى) - נשאר	أَلأمَم أَلْمُتَّحِدَة - האו"ם

خُبْز - לֶחֶם
 خَلِيح - מפרץ
 خَمْس/ة - חמש / חמישה
 ذَكَرَ لَأُذَكِّرُ - זָכַר, ציין
 رَاكِب (ج) رُكَّاب - נוסע
 رَئِيسَ الْبَلَدِيَّة - ראש העיר
 رَئِيسِي - ראשי, עיקרי
 رَحَلَة (ج) ات - טיול
 رَسْمِي - רשמי
 زَوْج/ة - בעל / אשת, בן / בת-זוג
 سَاخَة - חצר
 سَاحِل (ج) سَوَاحِل - חוף
 سَاكِن (ج) سُكَّان - תושב
 سَبْع/ة - שבעה
 سِت/ة - ששה
 سَفِير (ج) سُفْرَاء - שגריר
 سَيَّارَة (ج) ات - מכונית
 سَيِّد (ج) سَادَة - אדון, מר
 سَيِّدَة (ج) ات - גברת
 شَاهِدْ - א - צפה ב-, ראה
 شَاي - תה
 شَكَر - يَشْكُرُ א - הודה ל-
 صَاحِب (ج) أَصْحَاب - חבר, בעל (רכוש)
 صَاحِب - נכון
 صَاحِبَة (ج) صُحْف - עיתון
 صَدِيق (ج) أَصْدِقَاء - חבר, ידיד
 صَفْحَة (ج) صَفَحَات - עמוד (בספר)

صُورَة (ج) صُور - תמונה, צורה
 طَائِرَة (ج) ات - מטוס
 طَالِب (ج) طُلَّاب - סטודנט
 طَبْرِيَّآ - טבריה
 طَعَام - אוכל, מזון
 عَادَ (لَأُيَعُودُ) - חזר
 عَالَم - עולם
 عَام (ج) أَعْوَام - שנה
 عَامِل (ج) عُمَّال - פועל, עובד
 عَزِيز - יקר, אהוב
 عَشْر - עשר
 عَشْرَة - עשרה
 عَظِيم - גדול, עצום
 عَلَّمَ - לימד
 غَادَرَ - עזב
 غَرَب - מערב
 غَزَة - עזה
 غَنِي (ج) أَغْنِيَاء - עשיר
 فَجَاءَة - פתאום
 فَرِيق - קבוצה
 فَضْل (ج) فُضُول - עונה, פרק
 فُضُول السَّنَة - עונות השנה
 صَيْف - קיץ, خَرِيف - סתיו, شِتَاء - חורף, رَبِيع - אביב)
 فَفِير (ج) فُفْرَاء - עני
 فَكَّرَ فِي - הרהר ב-, חשב על
 فَنَجَان (ج) فَنَاجِين - ספל
 قَدَّمَ - הגיש

قِرَاءَة - קריאה
 قَطَار - רכבת
 قَعَدَ لَأُيَقْعُدُ - ישב
 كُرَة - כדור
 كَلِمَة (ج) كَلِمَات - מילה
 لَاعِب (ج) لَاعِبُونَ - שחקן
 لَعِبَ لَأُيَلْعَبُ - שיחק
 لِقَاء - פגישה
 إِلَى اللِّقَاء - להתראות
 لَمَّا - כאשר
 لَوْن (ج) أَلْوَان - צבע
 مَاء - מים
 مَأْكُولَات - מאכלים
 مُبَارَاَة (ج) مُبَارِيَات - תחרות
 مُحَادَثَات - שיחות
 مَحَطَة (ج) ات - תחנה
 مَرَة (ج) ات - פעם
 مَشْغُول - עסוק, תפוס (מקום, קו...)
 مُشْكِلَة (ج) مَشَاكِل - בעיה
 مَشْهُور (ج) مَشْهُورُونَ - מפורסם
 مَطَار (ج) ات - שדה תעופה
 مَطْعَم (ج) مَطَاعِم - מסעדה
 مَطْلُوب (ج) مَطْلُوبُونَ - מבוקש, דרוש
 مَعَا - יחד
 مَفْهُوم - מובן
 مَقْدَس - קדוש
 مُمَثِّل (ج) مُمَثِّلُونَ - נציג, שחקן (תיאטרון)

وَقَعَ (ل' יַעַץ) - נפל, שָׁכַן (עיר, כפר), התרחש
 وَقَعَ عَلَى - חתם על

חודשי השנה: קָאנוֹן הַתַּאֲנִי - ינואר, שְׁבָאט - פברואר, אָדָר - מרץ, נִיִּסָּאן - אפריל, אֵיָאר - מאי, חַזִּירָאן - יוני, תְּמוּז - יולי,
 אָב - אוגוסט, אֵילוּל - ספטמבר, תִּשְׂרִין הָאָוּל - אוקטובר, תִּשְׂרִין הַתַּאֲנִי - נובמבר, קָאנוֹן הָאָוּל - דצמבר

مَمْنُوع - אסור
 مَنَاطِقَة (ج) مَنَاطِق - אזור
 مَنَظَمَة (ج) ات - ארגון
 مُهَنْدِس (ج) مُهَنْدِسُون - מהנדס
 مَوْضُوع (ج) مَوَاضِيع - נושא
 نَابِلس - שכם
 نَشَرَ لَا يَنْشُرُ - פרסם
 نَصَف - חצי
 نَظَرَ لَا يَنْظُرُ إِلَى - הביט, הסתכל
 نَظِيف - נקי
 نِهَآيَة - סוף
 هَآئِف (ج) هَوَآئِف - טלפון
 هَام - חשוב
 هَدِيَة - מתנה
 هَرَم (ج) أَهْرَام - פירמידה
 وَآد - אחד
 وَآسِع - מרווח, רחב
 وَآشِنُطَن - וושינגטון
 وَآد (ل' يَجِدُ) - מצא
 وَآزِير التَّرْبِيَة - שר החינוך
 وَآزِير الثَّقَآفَة - שר התרבות
 وَآزِير الْخَآرِجِيَة - שר החוץ
 وَآزِير الدَّآخِلِيَة - שר הפנים
 وَآزِير الدَّفَاع - שר הביטחון
 وَآزِير الْمَالِيَة - שר האוצר
 وَصَح - (ل' يَصْحُ) - שם, הניח
 وَفَد (ج) وَفُود - משלחת

אוצר המילים לכיתה י*

(מעודכן לאוגוסט 2015)

*הערות:

1. המילים שבמאגר המילים שלהלן מופיעות על פי סדר האלפבית כדי להקל על איתור מילים וצירופים.

2. אוצר המילים יילמד ויוערך בהקשר של משפט או טקסט ולא כרשימת מילים העומדת בפני עצמה.

3. מאגר מילים זה (יחד עם מאגרי המילים של כיתות ז-ט) מהווה מאגר בסיסי לכיתה י.

יש להרחיב את אוצר המילים הנלמד בכיתה.

4. נטיית הפעלים שבסוגריים - לידיעה פסיבית בלבד (זיהוי והבנה).

أَجَابَ ل' يُجِيبُ - ענה	إِلَى اللِّقَاءِ (ברכה) - مَعَ السَّلَامَةِ (תשובה)	بَنَكَ (ج) بُنُوكَ - בנק
أَجْرَى ل' يُجْرِي - ניהל, ערך	لِلْبَرَكَةِ - להתראות - לך לשלום	بَنَى ل' يَبْنِي - בנה
أَدِيبٌ - סופר, אדיב	أَلْيَهُودِيَّةٌ - היהדות	تَجَوَّلَ - טייל, סייר
أَرَادَ ل' يُرِيدُ - רצה	إِمْتَحَنَ - בחן	تَحَدَّثَ - שוחח
أَرْسَلَ - שלח	أَمَرَ (ج) أُمُورٌ - עניין	تَطَوَّرَ - התפתח
اسْتَعْمَلَ أ - השתמש ב-	أَمَرَ (ج) أَوَامِرٌ - צו, פקודה	تَعَاوَنَ - שיתף פעולה
اسْتِقْلَالٌ - עצמאות	أَمِيرٌ (ج) أَمْرَاءٌ - נסיר, אמיר	تَعَايَشَ - דו-קיום
اشْتَرَى ل' يَشْتَرِي - קנה	إِنْتِخَابَاتٌ - בחירות	تَعَلَّمَ - למד
إِصْبَحَ ن' (ج) أَصْبَحَ - אצבע	إِنْعَقَدَ - נערך	تَفَضَّلَ! (ציווי) - בבקשה! התכבד!
أَعْطَى أأ ل' يُعْطِي - נתן את ל-	إِنْقَطَعَ - ניתק, נפסק	تَقَدَّمَ - התקדם
أَعْلَنَ - הודיע	أَهْلٌ (ج) أَهَالِي (أَهَالٍ) - בני משפחה,	تَكَلَّمَ - דיבר, שוחח
إِفْتَتَحَ - פתח	אנשי-, הורים	تَلَّكَ - היא, ההיא
إِفْتَرَبَ مِنْ - התקרב אל	أَوَّلٌ - ראשון, אُولَى - ראשונה	تَمَرِينٌ (ج) تَمَارِينٌ - תרגיל
أَكْثَرَ مِنْ - יותר מ-	بَحَثَ _ א, فِي ذ 2 -	تَتَاوَلَ א - טיפל ב-, עסק ב-
الآن - עכשיו	بَرَكْمَانٌ - פרלמנט	تَنْظِيمٌ - ארגון
التَّوْرَةَ - התורה	بَطِيخٌ - אבטיחים	تَوَجَّهَ - פנה
الصَّوْمُ / الصِّيَامُ - הצום	بَعَدَ عَد - מחרתיים	تَيْنٌ - תאנים
المسيحية - הנצרות	بَنَطْلُونٌ - מכנסיים	تَقَاةٌ - תרבות

صَحْفِيّ, صَحَافِيّ (ج) - وُن / يِن - عיתונאי	رَسْمِيّ - רשמיי	جَائِزَة (ج) جَوَائِز - פרס
صَرَخَ بِأَنَّ - הצהיר ש-	رِيَاضَة - ספורט, رِيَاضِيّ - ספורטאי	جَانِب - צד
صَعَب - קשה	زَارَ أ (زُرْتُ, زُرْتَ) - ביקר ב-	جَبَل (ج) جِبَال - הר
صَابِط (ج) ضَبَّاط - קציין	زَعِيم (ج) زُعَمَاء - מנהיג	جِسْم - גוף
طَائِق - קומה	زِيَارَة (ج) ات - ביקור	جَمِيع - כל
طَالِب (ج) طَلَّاب, طَلَبَة - תלמיד, סטודנט	سَائِح (ج) سَيَّاح - תייר	جَوْلَة - סיור
طِفْل (ج) أَطْفَال - ילד, תינוק	سَاعَدَ أ - עזר ל-	جَيِّد - טוב
عَاقَب - העניש	سَاعَة (ج) ات - שעה	حَاج (ج) حُجَّاج - עולה רגל
عَالَجَ أ - טיפל ב-	سَأَلَ - שאל	حَال / حَالَة - מצב
عَامٌ - כללי	سَكَنَ - גר	حَدِيث - חדיש, מודרני, חדית' (מסורת מוסלמית)
عِدَّة - כמה, מספר	سَلَامٌ - שלום	حِذَاء (ج) أَحْذِيَة - נעל
عَدَدٌ مِنْ - כמה, מספר	سَمَحَ لِأ يَسْمَحُ لِ - הרשה ל	حَرْف (ج) حُرُوف - אות
عَرَبِيّ (ج) عَرَب - ערבי	سَنَة (ج) سَنَوَات - שנה	حَصَرَ - א - נכח ב-
عُضْو (ج) أَعْضَاء - חבר ב-	سَهَّل - קל	حَلِيب - חלב
عَظِيم - גדול, עצום	سَيَّاسَة - מדיניות, פוליטיקה	حَوْلٌ - מסביב ל-
عَقَدَ - ערך, כינס	سِيَاسِيّ - מדיני, פוליטי, פוליטיקאי	خَاصٌ - מיוחד, פרטי
عَلَاقَات - קשרים, יחסים	شَاب (ج) شَبَاب - בחור, צעיר	خَبَر (ج) أَخْبَار - ידיעה, חדשה
عَلَّمَ - לימד	شَارَكَ - השתתף	خَيْرٌ - טוב
عَلَّمَ (ج) أَعْلَم - ידע	شَانَ (ج) شُؤْن - עניין, דבר	دَخَنٌ - עישן
عَمَلِيَّة (ج) ات - פעולה, תהליך, פיגוע	شَخْص (ج) أَشْخَاص - איש	دَوْلِيّ, دَوْلِيّ - בינלאומי
عِنْد - אצל	شَخْصِيّ - אישי	دِين (ج) أَدْيَان - דת
فَارَ - (فُرْتُ, فُرْتُ) - זכה, פוּז - זכייה, ניצחון	شُرْطَة - משטרה, شُرْطِيّ - שוטר	ذُلْك - ההוא
فَتَّشَ عَن - חיפש את	شَرِكَة (ج) ات - חברה	رَأَى (رَأَيْتُ, رَأَيْتَا...) - ראה
فِرْقَة - להקה	شُعْب (ج) شُعُوب - עם	رَتִיס (ج) رُؤَسَاء - נשיא, ראש, יו"ר
فَرِيضَة (ج) فَرَائِض - מצווה, חובה דתית	شَمْس נ' - שמש	رَتִיס الحُكُومَة / رَتִיס الوُزَرَاء - ראש הממשלה
فَلَّح (ج) - וُن / יِن - איכר	شَهْر (ج) شُهُور - חודש	رَتִיסِيּ - ראשי, עיקרי
فَن - אומנות	صَالُون - סלון	رَحَلَة (ج) ات - טיול, מסע

فَنَان - אומן
 قَالَ - (قُلْتُ, قُلْتَ) - אמר
 قَامَ - (قُمْتُ, قُمْت) - קם
 قَامَ بِ (قُمْتُ, قُمْت) - ערך, ביצע
 قَامَ بِزِيَارَةٍ ل - ערך ביקור ב-
 قَامَ بِجَوْلَةٍ فِي - ערך סיור ב-
 قَرَّار (ج) ات - החלטה
 قَرَّر - החליט
 قَمِيص (ج) قُمَصَان - חולצה
 كَانَ - (كُنْتُ, كُنْت) - היה
 كَرِيم - נכבד, נדיב
 كُلَّ عَامٍ وَأَنْتَ بِخَيْرٍ (ברכה) - وَأَنْتَ بِخَيْرٍ (תשובה לברכה) - שנה טובה, חג שמח
 كُلَّ عَامٍ وَأَنْتَ سَالِمٌ (ברכה) - وَأَنْتَ سَالِمٌ (תשובה לברכה) - שנה טובה, חג שמח
 كَلْب (ج) كِلَاب - כלב
 كَم - כמה
 كَنِيס - בית כנסת
 كَنِيסَة - כנסייה
 كَيْفَ حَالُكَ؟ (ברכה) - أَلْحَمْدُ لِلَّهِ (תשובה לברכה) - מה שלומך? - תודה לאל
 لَاعِب (ج) - وَن / وَن - שחקן
 لِأَنَّ - מפני ש-
 لَحْم - בשר
 مَال (ج) أَمْوَال - כסף, רכוש
 مَبْسُوط - מרוצה, שבע רצון
 مُتَخَف - מוזיאון
 مُخْتَلِف - שונה
 مُدِير (ج) - وَن / وَن - مُدْرَاء - מנהל
 مَرْحَبًا (ברכה) - مَرْحَبَتَيْن (תשובה לברכה) - שלום

مَسْئُول (ج) - وَن / وَن - אחראי, פקיד בכיר
 مَسْئُول عَنْ - אחראי ל-
 مُسَابَقَة - תחרות
 مُسْتَشْفَى (مُسْتَشْفَى) - בית חולים
 مُسْلِم (ج) - وَن / وَن - מוסלמי
 مَسِيحِي (ج) - وَن / وَن - נוצרי
 مَشْرُوبَات - משקאות
 مُشْكَلَة (ج) مَشَاكِل / مُشْكَلَات - בעיה
 مَشْهُور (ج) - وَن / وَن - מפורסם
 مَطْبَخ - מטבח
 مَطَر - גשם
 مَطْلُوب (ج) - وَن / وَנ - מבוקש, דרוש
 مَعَ السَّلَامَة (ברכה) - أَللَّهُ يُسَلِّمُكَ (תשובה לברכה) - לך לשלום, - האל יברכך לשלום
 مِعْطَف (ج) مِعَاطِف - מעיל
 مُعَلِّم (ج) - وَנ / وَנ - מורה
 مُعَلِّمَة (ج) - את - מורה
 مَكَان (ج) أَمَاكِن - מקום
 مَكَّة - מכה
 مَلَابِس - בגדים
 مَلْعَب - מגרש משחקים
 مُمْتָاز (ج) - وَנ / وَנ - מצוין
 مُمَثِّل (ج) - وَנ / وَנ - נציג, שחקן
 مَمْنُوع - אסור
 مِّنَ الْمُتَوَقَّعِ أَنْ - צפוי ש-
 مِّنَ الْمُقَرَّرِ أَنْ - הוחלט, נקבע ש-
 مِّنَ فَضْلِكَ / فَضْلِكُمْ - בבקשה ממך / מכם
 مَنَافِع - שירותים

مَنْعَ - א מִן - מנע את- מ-, אסר את- על-

مُهَنْدِس (ج) - مَوْنَ / مَيْنَ - מהנדס

مُؤَاطِن (ج) - مَوْنَ / مَيْنَ - אזרח

مَوْجُود - נמצא, ישנו

مَوْضُوع (ج) مَوَاضِيح, مَوْضُوعَات - נושא

مُوظَّف (ج) - مَوْنَ / مَيْنَ - פקיד

نَبَأ (ج) - أَنْبَاء - ידיעה

نَتِيَجَة (ج) - نَتَائِج - תוצאה

نَجَحَ - הצליח

نَهَر - נהר

هَاتِف نَقَال / هَاتِف خَلَوِي / هَاتِف مَحْمُول - טלפון נייד, סלולרי

هَدَف (ج) - أَهْدَاف - מטרה

وَأَفَقَ عَلَى - הסכים על-

وَرَارَة - משרד (של שר)

وَصَلَ - הגיע

وَقْت (ج) - أَوْقَات - זמן

وَقَعَ لَأ يَقَعُ - נמצא, שכן, נפל, أَلْوَاقِع - השוכן

وَقَفَ لَأ يَقِفُ עמד

يَوْمَ الأَحَد - יום ראשון

يَوْمَ الأَثْنَيْن - יום שני

يَوْمَ الأَثْلَاثَاء - יום שלישי

يَوْمَ الأَرْبَعَاء - יום רביעי

يَوْمَ الخَمِيْس - יום חמישי

يَوْمَ الجُمُعَة - יום שישי

يَوْمَ السَّبْت - יום שבת

אוצר המילים בעיתונות לכיתה יא*

(מעודכן לאוגוסט 2015)

*הערות:

1. המילים שבמאגר המילים שלהלן מופיעות על פי סדר האלפבית, כדי להקל על איתור מילים וצירופים.
2. אוצר המילים יילמד ויוערך בהקשר של משפט או טקסט ולא כרשימת מילים העומדת בפני עצמה.
3. מאגר מילים זה (יחד עם מאגרי המילים של כיתות ז-י) מהווה מאגר בסיסי לכיתה יא.

יש להרחיב את אוצר המילים הנלמד בכיתה.

אَجَبِي (ج) أَجَاب - זר	إِسْتَمَرَ - נמשך / إِسْتَمَرَ فِي - המשיך ב-	أَلْمُقْبِل - הבא
إِتَّجَهَ - פנה, שם פניו אל / إِتَّجَاه - כיוון	إِسْتَنْكَرَ - גינה	إِمْرَأَةٌ (ج) نِسَاء - אישה (الْمَرْأَة - האישה)
إِتَّخَذَ - התאחדות, פדרציה	أَسْرَةً - משפחה	أَمْن - ביטחון
إِتَّخَذَ - נקט, קיבל (החלטה)	أَشَارَ إِلَى - הצביע על-, רמז על-	إِنْتَشَرَ - התפשט, התפרס, נפוץ
إِتِّصَالَ (ج) ات - קשר, מגע	إِصْطَدَمَ - התנגש	إِنْتظَرَ - חיכה
إِنْفَقَ عَلَى - הסכים על-, בעניין-	أَصَافَ - הוסיף	إِنْتَقَلَ - עבר
إِجْتِمَاع - פגישה, מפגש, התכנסות	أَضْرَبَ عَنْ - שבת מ-	إِنْسَحَبَ - נסוג
إِجْتِمَاعِي - חברתי, סוציאלי	إِعْتَرَفَ بِ - הכיר ב-, הודה ב-	إِنْفَجَرَ - התפוצץ
إِجْرَاء (ج) ات - אמצעי, צעד, הליך	إِعْتَقَدَ - חשב	أَهَمَّ - חשוב יותר
إِحْتَفَل بِ - חגג את	إِعْتَقَلَ - עצר	أَهْمِيَّة - חשיבות
إِحْتَلَّ - כבש	أَعْرَبَ عَنْ - הביע את-	بَاعَ ل' يَبِيعُ - מכר
إِخْتَارَ - בחר	أَغْلَبِيَّة - רוב	بَدَّلَ جُهُودًا - השקיע מאמצים
أَخَذَ + פועל בעתיד - התחיל ל-	أَغْلَقَى - סגר, נעל	بَعَثَ - שלח
إِدَارَة - הנהלה	إِفْتَرَحَ أ عَلَى - הציע את- ל-	مُنَاسَبَة - לרגל
إِدَاعَة - שידור, תחנת שידור	إِفْتِصَاد - כלכלה	تَبَادُل - חילוף, התחלפות
إِزْهَاب - טרור	إِفْتِصَادِي - כלכלי	(تَبَادُل تَجَارِي - סחר חליפין)
إِزْهَابِي (ج) - وُن / - يَن - טרוריסט	أَقْل - פחות מ-	تِجَارِي - מסחרי
أَزْمَة (ج) أَزْمَات - משבר	أَقْلِيَّة (ج) ات - מיעוט	تِجْرِيَّة (ج) تِجَارِب - ניסיון
إِسْتَأْنَف - חידש	أَكَّد - הדגיש, אישר	تَرَأَس - עמד בראש

تَزَوَّجَ - התחתן
 تَسَلَّمَ - קיבל ליזון, לקח
 تَطَوَّرَ (ج) - התפתחות
 تَطَاهَرَ - הפגין
 تَعَزִיז - חיזוק
 تَعْلִיק - פרשנות, תגובה, "טוקבק"
 تَغִייר - השתנה
 تَفְאִייל - פרטים
 تَقְרִיר (ج) תְּقָרִיר - דו"ח
 تَوֹجֶה אֶלִי - פנה אל
 تَوֹقֵעַ א - ציפה ל-
 تَوֹרֶה - מהפכה
 جَدִיר بِالذِّكْرِ أَنْ - ראוי לציון ש-
 جُنْدِي (ج) جُنُود - חייל
 جَو - אוויר
 جَوِي - אווירי
 جَيْش - צבא
 حَاجِז (ج) حَوَاجِז - מחסום
 حَادِث (ج) حَوَادِث - אירוע, מקרה, תאונה
 حَارِس (ج) حُرَّاس - שומר, מאבטח حِرَاسَة - שמירה
 حَاوَل - ניסה, מְחَاوَلَة - ניסיון
 حَتִי - עד, כדי ש-
 حَد (ج) حُدُود - גבול, גבולות
 حَدַת - קרה, אירע
 حَضַר - א - נכח ב-
 حَق (ج) حَقُوق - זכות
 حَل (ج) حُلُول - פתרון

حَمَاיَة - שמירה, הגנה
 حَوَالִי - בערך, בקירוב
 حַיִת - מקום שם
 حَارِج - מחוץ ל- (الْخَارِج - חו"ל)
 حַיִיר (ج) حُيْرَاء - מומחה, בעל ניסיון
 حُطُوء (ج) حُطُوءَات - צעד
 دَاخِل - בתוך
 دَايֵמָא - תמיד
 دَاقַע عَن - הגן על-
 دِقَاع - הגנה
 דִמֵר - הרס, החריב
 ذִלֵק - ההוא - וְذִלֵק - וזאת... / לְذִלֵק - לכן / بَعَدَ ذִלֵק - אחר כך /
 كَذִלֵק - כמו כן / مَعَ ذִלֵק - עם זאת, למרות זאת / ذִלֵק - זה / זאת (לדוגמה: سَمِعْتُ ذִלֵק)
 رִיִס الأَرْكَان - הרמטכ"ל
 رَحَبַ ב - קיבל את- בסבר פנים יפות
 رַעַמ - למרות
 رַفֵצ - דחה, סירב
 رַفַע - הרים
 سَائِح (ج) سَيَّاح - תייר / سَيَّاحَة - תיירות
 سَابِق - קודם
 سَبَب (ج) أَسْبَاب - סיבה / بِسَبَب - בגלל, בשל
 سَرִיע - מהיר
 سَفָרَة / سَفָرَة (ج) - שגרירות
 سِلَاح (ج) أَسْلِحَة - נשק
 سُلْطَة - שלטון, שליטה, רשות
 سَمַח - ל - הרשה ל-
 شَارַك - השתתף

شَان (ج) شُوْن - עניין
 شُغْل - עבודה
 شَغْل مَنْصِبًا - עבד במשרה
 شَقِيْق (ج) أَشْقَاء - אח (ביולוגי)
 شَكَّل - הרכיב, היווה
 شَكْل - צורה, אופן
 صَارُوْخ (ج) صَوَارِيْخ - טיל
 ضِدٌّ - נגד
 طَوَّر - פיתח
 طَيَّار (ج) - وُنْ / يِن - טייס
 طَيْرَان - תעופה
 عَادَ لَا يَعْوُدُ - חזר, שב, עוֹדָה - שיבה, חזרה
 عَاشَ لَا يَعْيشُ - חי
 عَبَّرَ عَن - הביע, ביטא את
 عَدَد (ج) أَعْدَاد - מספר, גיליון (של עיתון)
 عَدُوٌّ (ج) أَعْدَاء - אויב
 عَرَضَ - أَعْلَى - הציג, הציע את-ל-
 عَسْكَرِيّ - צבאי
 عَيَّنَ - אא - מינה את-ל-
 فَتْرَةٌ - תקופה
 فَقَطُّ - רק, בלבד
 فِكْرَةٌ - רעיון
 فِيْ أَعْقَاب - בעקבות
 فِيْ نِطَاق - במסגרת
 قَائِد (ج) قَادَةٌ - מפקד, מנהיג
 قَابَل - פגש, ראיין, مُقَابَلَةٌ - פגישה, ראיין
 نَقَلَ - העביר

قَامَ بِجَوْلَةٍ - ערך סיור
 قَضِيَّة (ج) قَضَايَا - בעיה, תביעה משפטית
 قُطَاعَ عَرَّة - רצועת עזה
 قُوَّة (ج) - אַת - כוח
 قَوِيٌّ - חזק
 كَافَحَ - א - נאבק ב-
 كَمَا - כמו כן, כמו ש-
 لَجَنَةٌ (ج) لِحَان - ועדה
 لَدَى - אצל
 لِقَاء - פגישה
 مُؤَمَّرَ صُحْفِيٌّ - מסיבת עיתונאים
 مُؤَمَّرَ قِمَّة - ועידת פסגה
 مُؤَخَّرًا - לאחרונה
 مُبَاحَثَات - דיונים
 مُبَادَرَةٌ (ج) - אַת - יוזמה
 مَجْمُوعَةٌ (ج) - אַת - קבוצה
 مُتَحَدِّثٌ بِأَسْمٍ / نَاطِقٌ بِلِسَان - דובר בשם-, מטעם-
 מִثַל - כמו
 مَجَال (ج) - אַת - תחום
 مُجْتَمَع - חברה
 مَدْرَسَةٌ اِبْتِدَائِيَّة - בית ספר יסודי
 مَدْرَسَةٌ اِعْدَادِيَّة - חטיבת ביניים
 مَدْرَسَةٌ ثَانَوِيَّة - בית ספר תיכון
 مَرَاْسِل - כתב
 مَرَحَلَةٌ (ج) مَرَاْحِل - שלב
 مَسْأَلَةٌ (ج) مَسَائِل - שאלה, בעיה
 مُسْتَشَار (ج) - وُنْ / يِن - יועץ (קנצלר)

مُسْتَقْبَل - עתיד
 مُسَلِّح (ج) - وُنْ / يِن - חמוש, מזוין
 مَسِيرَةٌ - תהליך, צעדה, תהלוכה
 مَشْرُوع (ج) - אַת, مَشَارِيْع - פרויקט, תכנית
 مَصْدَر (ج) - مَصَادِر - מקור
 مُظَاهَرَةٌ (ج) - אַת - הפגנה
 مُعَارَضَةٌ - אופוזיציה
 مَعْلُومَات - ידיעות, אינפורמציה
 مَقَاوِصَات - משא ומתן
 مُقَابِل - תמורת, לעומת-
 مِنْ أَجْلِ - למען, כדי
 مُنَاقَشَات - דיונים
 مُنَاوَرَات - תמרונים
 مَنْدُوب (ج) - وُنْ / يِن - נציג
 مُنְד - מאז, מזה, לפני
 مِهْنَةٌ (ج) - مِهِن - מקצוע
 نَاطِقٌ بِلِسَان - דובר מטעם
 نَاقِشٌ - א - דן, התווכח
 نَامَ - ישן
 نَجَاح - הצלחה
 نَحْو (ج) - اَنْحَاء - בכיוון, לעבר, בערך, בקירוב /
 (في اَنْحَاء البِلَاد - ברחבי הארץ)
 نِسْبَةٌ - אחוז, שיעור / بِالنِّسْبَةِ اِلَى, ל - ביחס
 ל-, לגבי-, לדעת-
 نَص (ج) - نُصُوص - טקסט
 نَظِيْر (ج) - نُظْرَاء - עמית
 نِظَام - משטר, שלטון, סדר

هَامَّ , مُهَمِّمٌ - חשוב
هَدَفَ - إِلَى - שאף ל... הציב את-כמטרה
هُوِيَّةٌ - זהות/ بِطَاقَةٌ هُوِيَّةٌ - תעודת זהות
وَاصَلَ / فِي - המשיך ב-
وَجَبَ - يَجِبُ أَنْ - חובה ל-
وَسِيْلَةٌ (ج) وَسَائِلٌ - אמצעי
وَكَالَةٌ / وَكَالَةٌ (ج) אַת - סוכנות
وَضَع (ج) أَوْضَاعٌ - מצב
وَطَنٌ - מולדת
وَطَنِيٌّ - לאומי
وَقَفَ إِطْلَاقَ النَّارِ - הפסקת אש

אוצר המילים בעיתונות לכיתה יב*

(מעודכן לאוגוסט 2015)

*הערות:

1. המילים שבמאגר המילים שלהלן מופיעות על פי סדר האלפבית, כדי להקל על איתור מילים וצירופים.
2. אוצר המילים יילמד ויוערך בהקשר של משפט או טקסט ולא כרשימת מילים העומדת בפני עצמה.
3. מאגר מילים זה (יחד עם המאגרים של כיתות ז-יא) מהווה מאגר בסיסי לכיתה יב.

יש להרחיב את אוצר המילים הנלמד בכיתה.

إِنْتَهَى - האשים	اعْتَبَرَ - אא - חשב את- ל... يُعْتَبَرُ / يُعَدُّ - נחשב ל-
أَثَرٌ - השפיע	أَقَادَ - מסר (ידיעה), הודיע
أَثْنَاءَ - בזמן-, במשך-	أَفْرَجَ عَنْ - שחרר
إِحْتِاجَ إِلَى - נזקק ל-	أَقَامَ - הקים, ערך, שהה, התגורר
إِحْتِجَّ عَلَى - מחה על-	أَقَرَّ - אישר
إِحْتَرَمَ - כיבד	إِلَّا - אלא, מלבד-
آخِرٌ, نُ الْآخِرَى - אחר, נוסף	الْبَحْرُ الْأَبْيَضُ الْمُتَوَسِّطُ - הים התיכון
أَدَّى إِلَى - גרם ל-, הביא לידי	الْبَحْرُ الْأَحْمَرُ - ים סוף (הים האדום)
إِزْتَفَعَ - עלה, התרומם	إِلْتَقَى - פגש
إِزْدَادٌ - גדל, התרבה	الْعَامِيَّةُ - (השפה) המדוברת
إِسْتَحْدَمَ א - השתמש ב-	الْعَى - ביטל
إِسْتَطَاعَ - יכול, היה ביכולתו	الْفُصْحَى - (השפה) הספרותית, התקנית (שפה רהוטה)
إِسْتَعَدَّ ל - התכונן ל-	إِمْكَانِيَّةُ (ج) - אפשרות
أَسِيرٌ (ج) أَسْرَى - שבוי, אסיר	أَمِينٌ عَامٌ - מזכ"ל
أَصَابَ א - פגע ב-, פצע/ أُصِيبَ - נפגע, נפצע / مُصَابٌ - פצוע	إِنْتَهَى - הסתיים
أَصْبَحَ - נהיה, נעשה	إِنْضَمَّ إِلَى - הצטרף ל-
أَظْهَرَ - הראה	أَوْضَحَ - הבהיר, הסביר
إِعَادَةٌ - חידוש	آيَةٌ (ج) آيَات - פסוק (מן הקוראן)
إِعْتِبَارًا مِنْ - החל ב-	إِيْجَابِيٌّ - חיובי

أَيَّدَ أ - תמך ב-
 بَاحِث (ج) - وَن / يِن - חוקר
 بَث - שידור
 يَدُون / دُون - ללא, מבלי...
 بَعْضُ ال - מקצת, חלק
 بَل - יתר על כן, אדרבה
 بَلَّغ - א - הגיע ל-
 بِنَاءً عَلَى - על סמך-
 بِوَاسِطَةِ - באמצעות
 بِيئَةٌ - סביבה
 بَيْنَمَا - בעוד ש-
 تَابِع ل - שייך ל-
 تَسَامُح - סובלנות
 تَسْوِيَةٌ - הסדר
 تَضَمَّن - כלל
 تَمَثَّل - בא לידי ביטוי ב..., התאפיין ב..
 تَمَنَّى - איחל
 تَهْدِيَةٌ / هُدْنَةٌ - רגיעה, הפסקת אש, שקט
 تَهْمَةٌ (ج) تَهْم - אשמה
 جُزْء (ج) أَجْزَاء - חלק
 جَمْعِيَّة - אגודה, ארגון
 جُمْهُورِيَّة - רפובליקה
 جِنْسِيَّة - אזרחות, נתינות
 جِهَاز (ج) أَجْهَزَةٌ - מכשיר, מנגנון
 جَوَاز سَفَر (ج) جَوَازَات سَفَر - דרכון
 جَيِّد - טוב
 حَاجِز (ج) حَوَاجِز - מחסום

حَرَكَةٌ (ج) א - תנועה
 حُرِّيَّة - חופש, חירות / حُرِّيَّة التَّعْيِير
 - חופש הביטוי
 حَسَب... - לפי, בהתאם ל...
 حَصَلَ عَلَى - השיג, קיבל
 حَقَّق مَعَ فِي - חקר את- על-
 حَمَلَ - נשא
 حَمَلَةٌ - מסע, קמפיין, מבצע
 حَيَاة - חיים
 حِينَ , حِينَمَا - בשעה ש, בזמן...
 حُطَّة (ج) حُطَّط - תכנית
 دِرَاسَةٌ (ج) א - מחקר
 دَعَا - הזמין, קרא ל-
 دَعْوَةٌ - הזמנה
 دَفَعَ - שילם, דחף
 ذَكَرَى - יום הזיכרון, יום השנה
 رَأَى (ج) آراء - דעה
 رَجُلٌ أَعْمَال - איש עסקים
 رَدٌّ - ענה, השיב
 رَدًا عَلَى - בתגובה ל-, בתשובה ל-
 رَغْبَةٌ فِي - מתוך רצון / בשאיפה ל...
 زَادَ - ענן - עלה על, התווסף ל
 زَمِيل (ج) زَمَلَاء - עמית
 سَامِيَّة - שמיות, אֶלְלָסָמִיَّة -
 אנטישמיות
 سَجُن (ج) سُجُون - בית כלא, בית
 סוהר

سَجِن (ج) سَجَنَاء - אסיר
 سِرٌّ (ج) أَسْرَار - סוד
 سِعْر (ج) أَسْعَار - מחיר
 سَلْبِي - שלילי
 سَوَى - מלבד-, חוץ מ-
 سَيِّطْرَةٌ - שליטה
 شَاطِئ (ج) شَوَاطِئ - חוף
 شَامِل - כולל, מקיף
 شَبَكَةٌ (ج) א - רשת / شَبَكَةُ التَّوَاصُل الاجْتِمَاعِي - רשת חברתית
 شَرُط (ج) شُرُوط - תנאי
 شَك - ספק / لَا شَكَّ أَنَّ , فِي - אין ספק ש-
 شَهَادَةٌ - עדות, תעודה
 شَهَدَ - היה עד ל-
 شَيْء (ج) أَشْيَاء - דבר
 صِحَّة - בריאות, אמיתות
 صِرَاع - מאבק
 صَلَّى - התפלל
 صَهْيُونِي - ציוני
 صَحِيَّة (ج) صَحَايَا - קורבן
 ضَمَّن - בתוך
 طَالَِب א - דרש מ-
 طَب - רפואה
 طَرِيقَةٌ (ج) طُرُق, طَرَائِق - אמצעי, דרך, שיטה
 ظَاهِرَةٌ (ج) ظَوَاهِر - תופעה
 ظُرُوف - תנאים, נסיבות
 عَاجِل - דחוף, מבזק חדשותי
 عَبَّر - מעבר ל-, דרך-

חזרה לתוכן

عَدَم + מצדר - אי-, חוסר-, היעדר
 عَقَب - עקב, בעקבות
 عِلْم - ידע, מדע / עِلْمِي - מדעי
 عُنْف - אלימות
 غَيَّر - שינה
 غَيَّر - זולת, מלבד, חוץ מ-
 فَرْد (ج) أَفْرَاد - איש
 فَسَاد - שחיתות
 قَانُون (ج) قَوَانِين - חוק
 قَتَلَ - הרג
 قَدَّر - העריך
 قِتَاة (ج) قِتَوَات - ערוץ, תעלה, אפיק
 قِيَادَة - מפקדה, הנהגה / قِيَادِي - בכיר, מפקד, מנהיג
 قِيَمَة (ج) قِيَم - ערך
 كَافَّة - כל
 كَامِل - שלם
 كَشَف - גילה, חשף
 كَهْرَبَاء - חשמל
 كَيَان - ישות
 لَا بُدَّ مِنْ - אין מנוס מ-
 لَاجِئ (ج) لُجَّيْن - פליט
 مَادَّة (ج) مَوَاد - חומר, נושא
 مُبَاشِر - ישיר
 مُبَاشِرَة - מיד, ישירות ל-
 مَبْدَأ (ج) مَبَادِئ - עיקרון, יסוד
 مَبْلَغ (ج) مَبَالِغ - סכום
 مَبْتَدِل - הדדי

مَثَلًا - למשל
 مَجَلَّة (ج) ات- מגזין, כתב עת
 مَجْلِس (ج) مَجَالِس - מועצה
 مَحْكَمَة (ج) مَحَاكِم - בית משפט أَلْمَحْكَمَة العُلْيَا - בית המשפט העליון
 مَحَلِّي - מקומי
 مُخَدَّرَات - סמים
 مُخَيِّم (ج) ات - מחנה
 مُدَّة - פרק זמן
 أَلْمَزِيد مِنْ - עוד, תוספת
 مَسْئُولِيَّة - אחריות
 مُسْتَوِي (مُسْتَوِي) - רמה, דרג, מישור
 مُسْتَوِطِن (ج) وُن / يِن - מתיישב, מתנחל
 مَشْبُوه (ج) وُن / يِن - חשוד
 مُعَاهَدَة - חוזה, הסכם, ברית
 مُعْظَم - רוב
 مُعَيَّن - ממונה, מסוים
 مَقَر - מטה, מושב (של מפקדה), משכן
 مُنَاسِب - מתאים
 مِنْ أَلْمُمْكِن - אפשרי, ייתכן
 مَنَزِل (ج) مَنَازِل - בית, משכן
 مِنْ قَبْلِ - מטעם...
 مُهَاجِر (ج) وُن / يِن - מהגר
 مِهْرَجَان - חגיגה, פסטיבל
 مُهَيَّمَة (ج) ات, مَهَام - משימה, תפקיד
 مَوْقِع (ج) مَوَاقِع - אתר (באינטרנט), עמדה
 مَوْقِف (ج) مَوَاقِف - תחנה, עמדה (مَوْقِف مِنْ - עמדה כלפי)
 مَيْدَان - כיכר, שטח, שדה

מִירָאִיָּה - תקציב
 מִשְׁרֹעַ מִירָאִיָּה - הצעת תקציב
 נָאִיב (ג) נוֹאֵב - סגן, ציר (בפרלמנט)
 נָאִישׁ / נְשִׁיט (ג) נְשִׁטָּא - פֶּעִיל
 נְשִׁיט - פעילות
 נִפְי - הכחיש, שלל
 נִפְדָּ - ביצע
 נִפְס אל - אותו ה-
 נִפְע (ג) אֲנִוּא - סוג, מין
 נִפְוִי - גרעיני, אטומי
 הֶאֱגַם - תקף
 הֶבֶט - נחת
 הֶגְוּם - התקפה
 הֶדְדָּ א - איים על
 הֶקְדָּא - כך
 הֶיִנֵּה (ג) אַת - ארגון, גוף, צוות
 וְאֶגָּה א - עמד בפני, נתקל ב, התמודד עם
 וְחָדְהּ - לבדו
 וְצִפֵּ - תיאר
 יוֹגְדָּ - ישנו, נמצא

אתרי אינטרנט מומלצים

מידע על הוראת השפה למורים ולתלמידים

אתר האגף לתכנון ולפיתוח תכניות לימודים < תכניות לימודים < חטיבה עליונה < לשון ערבית
www.edu.gov.il/tal/portal

אתר הפיקוח על הוראת הערבית כולל פורום פעיל (עברית)

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/ArabSafa/MaChadash/Ma_Chadash.htm

או: דרך אתר אוח' משרד החינוך < אתרי אוח < מפמ"ר ערבית ועולם האסלאם

אתרי עזר למורים ולתלמידים

אתר דיואן ללימוד ערבית כולל חיפוש במילון מקוון איילון-שנער (עברית+ערבית) [/http://d1.snunit.k12.il](http://d1.snunit.k12.il)

אתר "תמארין" תרגול ללומדי השפה הערבית בחטיבה העליונה (עברית) <http://clickit3.ort.org.il/takmarin/page.clickit>

אתר ערבית של כרמית בר-און מבית הספר העל-יסודי ע"ש בגין בראש העין, הכולל מידע לתלמידים, חומרי לימוד, קישורים לאתרים בערבית, שיחון בערבית מדוברת ועוד (עברית)

<http://www.linnet-pro.net/il/aravit>

אתר ערבית של יצחק זיסק מבית הספר צייטלין הכולל חומר על האסלאם, קישורים, פתגמים, שעשועים ובלשנות (עברית)

<http://www.zeitlin.tlv.k12.il/old/aravit.htm>

אתר ללימוד הערבית המדוברת במסגרת אתר גלים (מבית סנונית) הכולל פעילויות, משימות ומשחקי מילים (עברית+ערבית)

[/http://www.yasalam.org.il](http://www.yasalam.org.il)

מאגר מת"ל של מכללת קיי בבאר שבע הכולל דפי עבודה ופעילויות בערבית לגילאים צעירים (עברית+ערבית)

http://kaye7.school.org.il/arab_activities.htm

לימוד ערבית במרכז ימדה ללימוד שפות של אוניברסיטת אורגון (אנגלית) <http://babel.uoregon.edu/yamada/guides/arabic.html>

לימוד אותיות הא"ב הערבי (אנגלית)

<http://www.funwitharabic.com/intro.html>

מידע על מדינות ערב

אינפורמציה נרחבת על מדינות ערב במזה"ת ובצפון אפריקה באנציקלופדיה של המזרח (אנגלית) [/http://i-cias.com](http://i-cias.com)

אתר ובו מידע על מדינות ערב - דגל, היסטוריה, גיאוגרפיה, תרבות, כלכלה וממשל (אנגלית)

[/http://www.arab.net](http://www.arab.net)

אתר (אנגלית) על מדינות ערב השונות (ערים, תרבות, חינוך, ממשל, תירות ועוד)

[/http://www.arabbay.com](http://www.arabbay.com)

מפות של המזרח התיכון - אוניברסיטת טקסס (אנגלית)

http://www.lib.utexas.edu/maps/middle_east.html

חדשות בשפה הערבית

דף קישוריות לאמצעי התקשורת בערבית - עיתונים ומגזינים (אנגלית)

<http://www.sahafa.com/newspapersandmagazines.aspx>

דף קישוריות לחדשות, עיתונות, כתבי עת, מנועי חיפוש ואסלאם (ערבית)

[/http://www.rwabet.com](http://www.rwabet.com)

רשת חדשות בערבית - מוחיט

[/http://www.moheet.com](http://www.moheet.com)

חדשות מהעולם הערבי של google (ערבית)

http://news.google.co.il/nwshp?ned=ar_me

אתר משרד החוץ הישראלי (ערבית) - אל-תואצל

<http://www.altawasul.com/MFAAr>

מילונים וחומרי-עזר

מילון איילון שנער המקוון (ערבי-עברי, עברי-ערבי)

[/http://www.arabdictionary.huji.ac.il](http://www.arabdictionary.huji.ac.il)

אתר מילונאות ערבית של חברת "צח'ר" הכולל תרגום דו-כיווני אנגלי-צרפתי-ערבי
[/http://qamoos.sakhr.com](http://qamoos.sakhr.com)

מילון אנגלי-ערבי

<http://www.alburaq.net/dictionary/transform.cfm>

אתר הכולל מאות מונחונים וערכים שונים בתרגום מעברית לערבית
[/http://www.qawamis.up.co.il](http://www.qawamis.up.co.il)

תרבות ואמנות מוסלמית

מוזיאון לאמנות האסלאם (עברית)

[/http://www.islamicart.co.il](http://www.islamicart.co.il)

על שירים ומשוררים ערבים (ערבית)

[/http://arabicpoems.com](http://arabicpoems.com)

דת האסלאם והיסטוריה

אנציקלופדיה (ערבית) מקיפה על האסלאם, הכוללת קוראן ופרשנות על כל סורה, חדית, סיפורי הנביאים, ההיסטוריה המוסלמית ותולדות הח'ליפים והשושלות השונות
 (الموسوعة الإسلامية المعاصرة) [/http://www.islampedia.com](http://www.islampedia.com)

אנציקלופדיית האתרים האסלאמיים (ערבית) - אסלאמיאת (אתרים על הקוראן, על החדית, פרשנות הקוראן, נושאים בקוראן, שמיעת פסוקים מהקוראן ועוד)
<http://www.islamiyyat.com/islamic-sites-index.htm>

אנציקלופדיית האתרים האסלאמיים (ערבית) כוללת חומר מקיף על הקוראן ופרשנותו, על החדית, מצוות היסוד, שמות האל ועוד
[/http://www.khayma.com/alajmi33](http://www.khayma.com/alajmi33)

ערך ב"ויקיפדיה" על האסלאם - מאפיינים, אמונות, הלכה, חגים ורקע היסטורי (עברית)
<http://he.wikipedia.org>

ערך ב"ויקיפדיה" על האסלאם - דת, היסטוריה ומצוות היסוד (אנגלית)
<http://en.wikipedia.org/wiki/Islam>

על חמשת עמודי האסלאם (אנגלית)

<http://www.islamicity.com/mosque/pillars.shtml>

אסלאם 101 (אנגלית) - על הקוראן, ההלכה המוסלמית והשוואה בין הדתות השונות

<http://islam101.com/index.htm>

אסלאם ONLINE (אנגלית) - על דת האסלאם, קוראן, חדית, עלייה לרגל ועוד

[/http://www.islamonline.com](http://www.islamonline.com)

קונקורדנציה לקוראן (ערבית)

<http://www.holyquran.net/search/sindex.php>